

Első lépések a véleménynyilvánítási szabadság megértéséhez online és offline

az Emberi Jogok Európai
Bíróságának aktuális esetjoga

SZABADSÁG

Szerkesztők: Bogdan Manolea & Liana Ganea

Adatgyűjtő asszisztensek: Patricia Iacob, Cezara Panait

Lektor: Valentina Pavel

Design: Lucian Niță

Fordítás: Dojcsák Dalma

Ez a kiadvány a “Jogi keretrendszerek kidolgozása és fejlesztése Kelet-Európában és Eurázsiaiban az internetszabadság megőrzéséért” program keretében született, amelyet az American Bar Association Jogállamiság kezdeményezése (ABA ROLI) hajtott végre és az Amerikai Egyesül Államok Külügyminisztériuma támogatott.

Jelen kiadvány teljes, bővített változata elérhető online a

<https://cases.internetfreedom.blog> címen

A kiadvány a weboldalon elérhető **román, macedón, szerb, orosz, ukrán, grúz, magyar és örmény nyelven.**

A tartalom terjesztése céljából és azért, hogy további munkákban is a lehető legjobban hasznosulhasson, jelen kiadványt a

Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 nemzetközi védjegye
alatt regisztrálták.

Tartalomjegyzék

- 1 Bevezető
  - 2 Tartalomszabályozás
  - 3 Kötelezettségek és felelősség - online és offline
  - 4 Internetes szolgáltatók közvetítői felelőssége
  - 5 Információszabadság
  - 6 Internetes blokkolás
  - 7 A véleménynyilvánítás szabadsága kontra a magánélet
  - 8 A véleménynyilvánítás szabadsága kontra szerzői jogok
  - 9 További korlátok (nemzetbiztonság, közegészség és erkölcsök védelme, bírósági eljárások)
  - 10 Engedélyezés
-

1

SZABADSÁG

Bevezető

1.1. Miért jött létre ez a kiadvány az internetről és a véleménynyilvánítás szabadságáról?

Az elmúlt években jelentősen megváltozott az életünk számos területe az internetnek köszönhetően, ide értve azt is, ahogyan megismerjük és közzétesszük az információt. Talán ennél is fontosabb azonban, hogy az internet kiszélesítette a véleménynyilvánítási szabadságunk körét, egyrészt mert rengeteg információforrást nyitott meg előttünk, másrészt pedig mert jelentősen demokratizálta bármilyen információ közzétételének lehetőségét.

“Az internet – hozzáférhetősége, valamint hatalmas mennyiségű információ tárolását és közlését lehetővé tévő jellege miatt – a közvélemény hírekhez való hozzáféréseinek és az információ általános terjesztésének elősegítése fényében fontos szerepet játszik.”

Times Newspapers Ltd kontra Egyesült Királyság (1 és 2 sz.), EJB, 2009

Következésképpen a véleménynyilvánítási szabadság - különösen az online környezetben - nem csak az újságírók vagy a szólásszabadsággal foglalkozó civil szervezetek ügyévé, hanem mindannyiunkat érintő kérdéssé vált.

“A felhasználói véleménynyilvánítás az interneten soha nem látott lehetőséget biztosít a véleménynyilvánítási szabadság gyakorlására.”

Delfi AS kontra Észtország [Nagykamara], EJB, 2015

Elengedhetlenné vált továbbá, hogy a szólásszabadság alapvető fogalmai és a vonatkozó bírósági gyakorlat egyszerű és közérthető formában elérhető legyen a széles közönség számára, akiket érdekelhet a téma.

“A bloggerek és a közösségi média felhasználóinak funkciója szintén hasonlónak válhat a „társadalmi kontrollfunkciót” (public watchdog) ellátó szervezetekéhez, ami a 10. cikk által biztosított védelmet illeti.”

Magyar Helsinki Bizottság kontra Magyarország, [Nagykamara], EJB, 2016

Bár számos könyvet, továbbá bírának és jogászoknak szóló jogi tanulmányt tettek közzé ebben a témában, meggyőződésünk, hogy az eddigieknél is nagyobb igény mutatkozik a véleménynyilvánítási szabadság alapjainak egyszerűsített magyarázatára, különösen a digitális világ vonatkozásában. Mindezt az Emberi Jogok Európai Bíróságának (EJB) aktuális esetjogán keresztül mutatjuk be, hiszen az hivatkozási alapként szolgál minden európai internet- felhasználó számára.

A kiadvány ötlete személyes tapasztalatok eredményeként is értelmezhető, amelyeket a szólásszabadsággal kapcsolatos tevékenységünkől merítettünk az elmúlt években.

Először is, a téma nem csak hivatásos újságíróknak lehet érdekes, hanem számos más internethasználónak is, akik nagyon különböző háttérrel, és jellemzően kevés jogi ismerettel rendelkeznek. Mindazonáltal mindannyian részt vesznek az internetes kommunikációban és előfordul, hogy a véleménynyilvánítási szabadságuk megsértésére hivatkoznak.

Másrészt a véleményszabadsággal kapcsolatos jogalkotás gyakran tűnik elhamarkodottnak, olyannak, amely nélkülözi az időt a hosszas társadalmi vitára vagy a részletes, átfogó tanulmányok felhasználására a döntés meghozatalához. Ez különösen igaz egyes dél- és kelet-európai országokra. Éppen ezért az EJB érveiből származó részletek és következtetések széles körben elfogadott igazodási pontok lehetnek, és ezért hasznos eszközként szolgálhatnak a vitákban.

Harmadrészt a ma elérhető információforrások között sok felhasználó könnyen érthető, tömör ismereteket keres a saját álláspontja kialakításához (és nem tömbösített jogi szövegeket, amelyek mászázadnak hatnak).

Nekünk azonban meggyőződésünk, hogy az EJB véleményszabadsággal kapcsolatos döntéseinek és érveinek

jelentős része könnyen érthető a nagyközönség számára, ha megfelelően mutatják be azokat.

“Az Egyezmény 10. cikke “mindenki” számára biztostja a véleménynyilvánítás szabadságát. Nem tesz különbséget aszerint, hogy az elérni kívánt cél profitorientált-e vagy sem.”

Neij és Sunde Kolmisoppi kontra Svédország, EJEB, 2013

1.2. A véleménynyilvánítás szabadsága. Mik az alapok?

A véleménynyilvánítás szabadsága egy széles körben használt, gyakran megsértett és mégis meg nem értett alapvető jog.

Ha nem szeretjük hallani, amit valaki más mond, az illető elhallgattatását és megbüntetését kívánjuk.

Ha a saját mondandónkat szeretnénk közölni, látszólag nagyon hasonlóan ahhoz a véleményhez, amellyel nem értünk egyet, azt gondoljuk, hogy jogunk van ezt szabadon megtenni.

De hogy miért alapvető jogunk a véleménynyilvánítás szabadsága, mire való, miért, mikor és hogyan korlátozható, azt ritkán vesszük számításba.

A véleménynyilvánítás szabadsága nem csupán azokra az „információkra” vagy „eszmékre” alkalmazandó, amelyek kedvező fogadtatásúak, vagy amelyeket ártalmatlannak, illetve közömbösnek tartanak, hanem azokra is, amelyek sértenek, megütközést keltenek vagy felkavarnak; ezek a pluralizmus, a tolerancia és a nyitottság követelményei, amelyek nélkül nem létezik „egy demokratikus társadalom”.

Axel Springer kontra Németország [Nagykamara]. EJEB, 2012

Nincs egyértelmű egyetértés a fenti felvetések megválaszolásában. A jó hír, hogy rengeteg politikai filozófus, jogi dokumentum és bírósági döntés áll rendelkezésünkre, hogy iránymutatást adjanak. Még jobb hír, hogy a véleményszabadság jogi és bírói kikényszerítése különböző körülmények között mindig dinamikusan fejlődik, így bárkinek lehet beleszólása ebbe a folyamatba. Azonban ehhez jobban meg kell értenünk ennek a jognak a legalapvetőbb jellemzőit.

Összegyűjtöttünk néhányat a véleményszabadság alapjául szolgáló nézetek közül.

Mit jelent a véleménynyilvánítás szabadsága?

“A véleménynyilvánítás szabadsága a demokratikus társadalom egyik elengedhetetlen alapja és fejlődésének, valamint az egyének önmegvalósításának lényegi feltétele.”

Axel Springer kontra Németország [Nagykamara]. EJEB, 2012

- A lelkiismereti szabadság fontos eszköze
- Lehetővé teszi a bizonyos értékek mentén meghozott, tudatos döntést, és ezért egyéni autonómiát biztosít, valamint meghatározza a személyes identitást
- Fejleszti a tudást és a megértést, azáltal, hogy lehetővé teszi a társadalmi és erkölcsi értékekről szóló vitát és az “nézetek piacterének” létrejöttét
- Lehetővé teszi a politikai nézetek kommunikációját, így hozzájárulva a demokráciához
- Toleranciát épít azáltal, hogy lehetővé teszi az önkifejezést a kisebbségek számára
- Hozzájárul a művészeti fejlődéshez, és elősegíti az akadémiai és tudományos haladást¹

Mit foglal magában a véleménynyilvánítás szabadsága?

- A jogot az információ terjesztéséhez, bármilyen formában vagy alakban és
- mások jogát, hogy megismerhessék azt.

A véleménynyilvánítás szabadása "nem csak az információ tartalmára vonatkozik, de a terjesztés eszközeire is, mivel bármilyen, ezen eszközökre alkalmazott korlátozás szükségképpen beavatkozik az információhoz való hozzáféréshez és annak terjesztéséhez való jogba".

Özturk kontra Törökország [Nagykamara], EJB, 1999

Miért korlátozzuk a véleménynyilvánítás szabadságát?

- Azért, mert veszélyezteti más jogok gyakorlását (magánélethez való jog, tisztességes eljáráshoz való jog, gondolat-, lelkiismeret- és vallásszabadsághoz való jog) vagy azért, mert megsérti az alapvető jogok gyakorlásának korlátait (a diszkrimináció és a joggal való visszaélés tilalmait)
- Azért, mert nem jóhiszeműen gyakorolják (elégtelenül igazolt tények közzététele, öncélú sértegetés, amely nem szolgálja a közéleti vitát, stb.)
- Azért, mert káros és nem szolgálja a közérdeket
- Azért, mert veszélyezteti a demokrácia biztosítékait, vagy a törvényes rendet (államtitkok felfedése, a béke veszélyeztetése, stb.)

"Ahogyan a 10. cikk is kimondja, a véleménynyilvánítás szabadságát bizonyos korlátok között lehet gyakorolni, amelyeket azonban szűken kell értelmezni, és a korlátozás szükségességét meggyőzően kell megalapozni."

Axel Springer kontra Németország [Nagykamara], EJB, 2012

Milyeneknek kell lennie ezeknek a korlátoknak?

- Törvényben rögzítettnek
- Egy legitim célt szolgálónak (más jogokat vagy érdekeket védőnek)
- Szükségesnek egy demokratikus társadalomban (léteznie kell egy nyomós társadalmi érdeknek)
- Arányosnak

A vélemény kinyilvánítása számos formát ölthet: kimondott és írott szavak, művészeti alkotások, film, színház, zene, egyéb alkalmazott művészetek vagy események, ide értve egyes tárgyak megsemmisítését, ha ennek a cselekménynek van "beszéd" tartalma (a valós életből vett példák magukban foglalják a nemzeti zászló elégetését, vagy festékesdoboz szoborra dobását). A véleménynyilvánítástól való tartózkodás szintén a véleménynyilvánítás szabadságának megnyilvánulása (a hallgatás joga).

A véleménynyilvánítás szabadása a kommunikáció széles spektrumát foglalja magában, a politikai véleménynyilvánítástól kezdve a tudományos, művészi és kereskedelmi kommunikációig: mindezek a védelem más-más szintjeiben részesülnek. A véleménynyilvánítás szabadsága magában foglalja az információhoz való hozzáférés jogát, ami újságírók esetében hozzáférést jelenthet közintézményekben, ide értve a bíróságokat, közérdekű dokumentumokhoz, például nemzetbiztonsági információkhoz. Míg polgárok esetében ez a cenzúra hiányát jelentheti az interneten elérhető adatokhoz való hozzáférés során.

A véleményt kommunikálására számos csatorna áll rendelkezésre: nyomtatott média, könyvek, levelek, poszterek, távközlési csatornák és - természetesen az utóbbi években - főleg az internet.

1.3. A véleménynyilvánítás szabadsága mint alapvető jog

Számos nemzetközi jogi dokumentum és szerződés garantálja a véleménynyilvánítás szabadságát alapvető emberi jogként.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének Közgyűlése 1948-ban fogadta el az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatát, amely 19. cikkében garantálja a véleménynyilvánítás szabadságához való jogot. Az ugyanez testület által 1966-ban elfogadott Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya szintén biztosítja ezt a jogot, ugyancsak a 19. cikkében.

Az Európai Unió "alkotmányának" tartott Alapjogi Chartát 2000-ben fogadta el az Európai Parlament, a Miniszterek Tanácsa és az Európai Bizottság, majd 2009-ben lépett hatályba. Ez is biztosítja a véleménynyilvánítás szabadságát a 11. cikkében.

Különös jelentősége van az Európa Tanács Emberi Jogok Európai Egyezményének (EJEE), amelyhez 1950 óta csatlakozhatnak államok, és amely 10. cikkében található a véleménynyilvánítás szabadságához való jog. 1953-ban lépett hatályba, és az évek során 16 kiegészítő jegyzőkönyvvel módosították.² A kiegészítő jegyzőkönyvek némelyikét még nem fogadta el minden részes állam. Az Európa Tanács 47 tagállamában az Emberi Jogok Európai Bírósága felügyeli az Egyezmény végrehajtását.

Mivel az Európa Tanács részes államaiban az Emberi Jogok Európai Egyezménye a fő emberi jogi dokumentum, ezért ez a kiadvány elsősorban az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjogára koncentrál.

Az Emberi Jogok Európai Egyezményének 10. cikke Véleménynyilvánítás szabadsága

1. Mindenkinnek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a véleményalkotás szabadságát és az információk, eszmék megismerésének és közlésének szabadságát országhatárokon tekintet nélkül és anélkül, hogy ebbe hatósági szerv beavatkozhatna. Ez a Cikk nem akadályozza, hogy az államok a rádió-, televízió- vagy mozgókép vállalatok működését engedélyezéshez kössék.

2. E kötelezettségekkel és felelősséggel együttjáró szabadságok gyakorlása a törvényben meghatározott, olyan alakszerűségeknek, feltételeknek, korlátozásoknak vagy szankcióknak vethető alá, amelyek szükséges intézkedéseknek minősülnek egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a területi sértetlenség, a közbiztonság, a zavargás vagy bűnözés megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, mások jó hírneve vagy jogai védelme, a bizalmas értesülés közlésének megakadályozása, vagy a bíróságok tekintélyének és pártatlanságának fenntartása céljából.

1.4. Hogyan kell értelmezni ezt a kiadványt?

A véleménynyilvánítás szabadságának terjedelme folyamatosan változó filozófiai, politikai és jogi elveken alapszik.

Az elemzéséhez figyelembe kell venni a különleges földrajzi, jogi és társadalmi környezetet. A legtöbb esetben más jogokat és alapvető értékeket is mérlegre kell tenni.

Éppen ezért a jelen kiadványban bemutatott esetek csak kiindulási pontként szolgálnak. Az EJEB-éhez hasonló esetjog folyamatosan változik, néha önellentmondóan. Néha bizony kiritkát is érdemel, hiszen időről-időre kiábrándító döntéseket szül a véleményszabadság és az információszabadság alapjogait hirdetőik számára. Mi több, az internet technikai fejlődése átalakíthatja a jelenlegi elképzeléseinket, és ez megmutatkozhat a jövő döntéseiben.

Mindazonáltal az EJEB-éhez hasonló esetjog sok esetben előremutató, és fontos értéke, hogy jogilag biztosítja a véleményszabadság és az információhoz való hozzáférés jogát.

Az EJEB teljes aktuális esetjogának kivonatolása olyan következményekkel jár, amelyeket érdemes rögzíteni. Egyrészt, a jelen kiadványban található információ sosem minősül jogi tanácsnak. Másrészt a kiadvány szerkesztőinek le kellett határolniuk a bemutatott ismereteket, amely bizonyos jogászok számára hiányérzetet kelthet. Továbbá a témák és az ügyek kiválasztása arra kényszerített bennünket, hogy bizonyos fontos szempontokat csak érintőlegesen tárgyaljunk - ilyen volt például a gyűlöletbeszéd vagy az újságírói források védelme.

Azért, hogy leegyszerűsítsük a kiadvány szövegét, egyes idézetekből elhagytuk a belső hivatkozásokat más EJEB döntésekre vagy dokumentumokra. Az ügyek elnevezését szintén a minimumra szorítottuk: "panaszosok neve kontra ország, év". A Nagykamara által eldöntött ügyeket külön jelöltük. Az idézetek szövegében minden vastagott szedett formázás a szerkesztőktől származik, céljuk az olvasó számára releváns kulcsszavak kiemelése. Az online verzióban további részletek olvashatóak, amely a <https://cases.internetfreedom.blog> címen érhető el, és minden ügy rövid összefoglalóját tartalmazza, továbbá az ítéletek/döntések teljes szövegére vagy jogi összefoglalójára mutató linket is.

El kell ismernünk továbbá azt a segítséget, amelyet a munkánkhoz nyújtott az EJEB esetjogával kapcsolatos információ széleskörű internetes elérhetősége, továbbá számos más - online szintén elérhető - projekt és kiadvány, amelyek jóval részletesebben rendszerezték és elemezték az EJEB 10. cikkhez (is) kapcsolódó esetjogának jelentős részét.

Itt közöljük ezek közül a legfontosabbakat, főleg olyan felhasználóknak, akik számára a véleményszabadság egyes részleteinek mélyebb megismerése érdekes vagy szükséges:

- Az EJEB tematikus összefoglalói a bíróság esetjogáról és a bíróság előtt folyamatban lévő ügyekről, amelyet a bíróság sajtóosztálya állít össze³
- Az EU Alapjogi Ügynökségének Esetjogi Adatbázisa az Európai Bíróság (EUiB) és az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) esetjogából merítő összállítás, közvetlen hivatkozásokkal az Európai Unió Alapjogi Chartájára⁴
- Internet: az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjoga (2015)⁵
- A véleménynyilvánítás szabadsága Európában, az Emberi Jogok Európai Egyezményének 10. cikkével kapcsolatos esetjog (2007)⁶
- A véleménynyilvánítás szabadsága, a média és újságírók. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjoga - kiadta az Európai Audiovizuális Obszervatórium (2015)⁷
- Útmutató az Emberi Jogok Európai Egyezményének 10. cikkének végrehajtásához - (2004)⁸
- A véleménynyilvánítás szabadsága és a rágalmozás - Tanulmány az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjogáról (2016)⁹
- Médiahatóságok és gyűlöletbeszéd (2017)¹⁰
- A belgiumi Ghenti Egyetem Emberi Jogi Központjának "Strasbourg Observers" című blogja¹¹
- A véleménynyilvánítás szabadsága világszerte - a Columbia Egyetem több, mint 1027 esetet tartalmazó nemzetközi gyűjteménye¹²

E fejezet teljes, kibővített változata, amely esetjogi hivatkozásokat és összefoglalókat is tartalmaz, megtalálható online a

<https://cases.internetfreedom.blog> címen

2

Tartalomszabályozás

A cenzúráról való mentesség a véleményszabadság nevében tett legélesebb követelés, úgy is mondhatjuk, hogy a központi eleme e jogi igénynek. Mindazonáltal a cenzúrának lehetnek jogilag elfogadható módjai. Az előzetes korlátozás (bírói határozat, amely megtiltja bizonyos anyagok közzétételét) és a kiadványok lefoglalása a tartalomszabályozás elfogadott módjai lehetnek, még akkor is, ha sokszor vitathatóak vagy ellentmondásosak.

A cenzúra nem más, mint a könyvek, filmek, levelek, stb. közzétételét ellenőrző rendszer. Akár az érdekes felhasználók kommentjeire is kiterjedhet. Létezik állami cenzúra (amelyet hivatalok kényszerítenek ki törvények és szabályozások alapján), de magáncenzúra alakot is ölthet, amikor egy nem állami szereplő dönt úgy, hogy bizonyos közléseknek nem teszi lehetővé, hogy megjelenjenek a közbeszédben. A magáncenzúrát nehezebb bizonyítani és több kihívást rejt magában. Ha például egy újságíró cikket nem teszi közzé egy magán médiaszolgáltató, a szerkesztők döntésüket a szerkesztői szabadsággal fogják magyarázni. Egy kommentelő felhasználót valószínűleg a kommentelési szabállyal fogják szembesíteni.

A következő igazolások, mint:

- a tisztességes eljáráshoz való jog
- a gyermekek, a közegészség és az erkölcsök védelme,
- mások jóhírének vagy jogainak védelme
- a titkos információk nyilvánosságra kerülésének megelőzése
- a nemzetbiztonság

mind olyan érvek, amelyeket a tartalom jogi szabályozásának alapjaként használnak.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága jelentős esetjogot dolgozott ki annak érdekében, hogy megelőzze a túlzott szankciók használatát a tartalomszabályozás terén, amelyek elriasztanak a szabad véleménynyilvánítástól. Néhány irányelv ezek közül megtalálható alább.

🔑 Alapvető megállapítások releváns EJB ügyekből:

- **Kiadványok lefoglalása és előzetes korlátozás - kizárólag szigorú bírói ellenőrzés mellett**

"(...) az előzetes korlátozások által hordozott veszélyek olyan jelentősek, hogy a legalaposabb ellenőrzést igénylik a Bíróság részéről. Ez különösen így van, amennyiben a sajtót érintik, mivel a hírek gyorsan elvesztik a szavatosságukat, ezért a közzétételük késleltetése, mégoly rövid időre is, értéküktől és érdekességüktől foszthatja meg őket."

Observer és Guardian kontra Egyesült Királyság, 1991

"Az közzététel előzetes megtiltásának hatása (...) részben az volt, hogy cenzúrázta a panaszos munkáját, és lényegében pedig az, hogy korlátozta őt abban, hogy nyilvánosan közöljön olyan meglátásokat, amelyeknek van helye egy tagadhatatlanul létező közéleti vitában. Nincs annak jelentősége, hogy a véleménye a kisebbséghez tartozik, és hogy nem tűnik érdeminek, mivel egy olyan közegben, ahol valószínűtlen bármilyen bizonyosság, különösen értelmetlen lenne a véleménynyilvánítás szabadságát kizárólag általánosan elfogadott vélemények körére szűkíteni."

Hertel kontra Svájc, 1998

"... mindazonáltal az előzetes korlátozások jobban igazolhatóak lehetnek olyan ügyekben, melyekben az azonnali közzététel igénye nem nyomós és amelyekben nincs nyilvánvaló hozzájárulás a közügyekkel kapcsolatos vitához. (...) Szem előtt kell tartani, hogy a 10. cikk szűkre szabja a korlátozás lehetőségét a sajtó azon szabadságával kapcsolatban, hogy olyan anyagokat tegyen közzé, amelyek hozzájárulnak a közügyekkel kapcsolatos vitákhoz."

Mosley kontra Egyesült Királyság, 2011

- **A politikai beszéd a beszéd legvédettebb fajtája**

“(...) a politikai vita szabadsága az Egyezmény egészen végigvonuló demokratikus társadalom központi fogalma. Ennek megfelelően az elfogadható kritika határai szélesebbek a politikusok vonatkozásában a magánemberekhez képest. Míg az utóbbiak nem, az előbbiek elkerülhetetlenül és tudatosan teszik ki minden szavukat és tettüket az újságírók és a széles közönség alapos vizsgálatának, és ennek következtében nagyobb tűrési kötelezettséget kell tanúsítaniuk. Kétségtelen, hogy a 10. cikk 2. bekezdése védi mások - ide értve minden egyént - jó hírnevét, és ez a védelem a politikusokra is kiterjed, még akkor is, amikor nem magánemberi minőségükben járnak el; de ezekben az esetekben az ilyen típusú védelemet a közügyek szabad megvitatásának érdekében kell összemérni.”

Lingens kontra Ausztria, 1986

“A bírálat határai szélesebbek a kormányzattal szemben a magánemberekhez, sőt, még a politikokhoz képest is. Egy demokratikus rendszerben a kormányzat tevékenységét és megnyilatkozásait nemcsak a törvényhozás és a bírói hatalom, hanem a közvélemény és a sajtó is szoros ellenőrés alatt kell, hogy tartsa. Továbbá a kormányzatnak az elfoglalt hatalmi szerepéből fakadóan szigorú önmérsékletet szükséges tanúsítania a kritikára válaszként adott állami büntetőhatalom gyakorolhatósága során, különösen akkor, ha a jogtalan kritikával szembeni védekezéshez más eszközök is rendelkezésére állnak.”

Castells kontra Spanyolország, 1992

- **A média az Egyezmény különleges védelmét élvezi**

“Ahogy azt a Bíróság a Handyside ügyben már megállapította, a véleménynyilvánítás szabadsága a demokratikus társadalom egyik lényegi alapja; a 10. cikk 2. bekezdésében foglaltaknak megfelelően nem csak olyan információk vagy nézetek tartoznak ide, amelyek kedvező fogadtatásban részesülnek vagy semlegesnek vagy érdektelennek minősülnek, hanem azok is, amelyek támadóak, sokkolóak vagy zavaróak az állam vagy a népesség bármely szegmense számára (...). Ezek az elvek különösen fontosak akkor, amikor a sajtóról van szó.”

Sunday Times kontra Egyesült Királyság, 1979

“Miközben a sajtó nem lépheti át a kijelölt, többek között a “mások jóhírnevét védő” korátokat, mindazonáltal kötelessége, hogy politikai ügyekkel és a közérdeklődésre számot tartó egyéb témákkal kapcsolatos ismereteket és nézeteket terjesszen. Nem csak a sajtó feladata, hogy ilyen ismereteket és nézeteket terjesszen: a közönségnek is joga van megismerni ezeket (...). Ezzel összefüggésben a Bíróság nem fogadhatja el a Bécsi Fellebbviteli Bíróság ítéletében kifejtett véleményt, miszerint a sajtó feladata az információ terjesztése, amelynek értelmezését elsősorban az olvasóra kell bízni (...). Továbbá a sajtószabadság nyújtja a nagyközönség számára az egyik legjobb eszközt a politikai vezetők nézeteinek és viselkedésének megismeréséhez és az arról való véleményformáláshoz.”

Lingens kontra Ausztria, 1986

“Jelen ügyben a panaszos úgy fejezte ki a nézeteit, hogy közzétette őket egy újságban. Éppen ezért figyelembe kell venni a sajtó kimagasló szerepét egy jogállamban. (...) Máskülönben a sajtó nem lenne képes ellátni a nélkülözhetetlen “nyilvánosság házőrzőkutya” (public watchdog) szerepét.”

Thorgeirson kontra Izland, 1992

- **A vélemény korlátozása - csak akkor, ha az szükséges egy demokratikus társadalomban**

“Kérdéses, hogy a riportban szereplő információ kellőképpen érzékeny volt-e ahhoz, hogy igazolja a közzététel előzetes megakadályozását. [...] Ezzel az utóbbival összefüggésben a Bíróság kiemeli, hogy már korábban megállapította, hogy szükségtelen volt egy bizonyos információ közzétételének előzetes megakadályozása, mivel azt már korábban nyilvánosságra hozták vagy megszűnt bizalmasnak lenni. [...] Röviden, mivel az intézkedés nem volt szükséges egy demokratikus társadalomban, sérült a 10. cikk.”

Vereniging Weekblad Bluf! kontra Hollandia, 1995

“(...) a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozása a nemzetbiztonság érdekében nem tekinthető

szükségesnek hacsak nincs egy "nyomós társadalmi szükséglet" a korlátozásra és az "arányos az elérni kívánt célhoz képest".

Observer és Guardian kontra Egyesült Királyság, 1991

"A "szükséges" jelző a 10. cikk 2. bekezdésének értelmében egy "nyomós társadalmi szükséglet" létét feltételezi".

Observer és Guardian kontra Egyesült Királyság, 1991

• A sértő beszéd védett beszéd

"A Bíróság álláspontja szerint, a panaszos cikke, és különösen a Trottell kifejezés ["idióta"] bizonyosan polemikusnak nevezhető, de ebben a tekintetben nem jelentettek indokolatlan személyes támadást, mivel a szerző egy objektíven értelmezhető magyarázatot kínált rájuk, amely Haider úr egyébként provokatív beszédéből fakadt. (...) Igaz, hogy egy politikust nyilvánosan Trottelnek nevezni sértheti az illetőt. Jelen ügyben azonban ez a szó nem tűnik aránytalannak a Haider úr által tudatosan gerjesztett felháborodáshoz képest. A cikk polemikus stílusával kapcsolatban, amelynek igazolása nem a Bíróság feladata, felidézendő, hogy a 10. cikk nem csupán a nézetek és információk tartalmát védi, hanem a közlésük módját is."

Oberschlick kontra Ausztia, 1997

"A Bíróság egyetért azzal, hogy S. P. tevékenységét úgy leírni, mint "mentális csődtömeg" (...) valóban extrém volt és jogosan értelmezhető offenzívának. Mindazonáltal, ahogyan azt a Kormány is elismerte, a szóban forgó kifejezés értékítélet volt. Igaz, hogy értékítéletek is minősülhetnek túlzónak, amennyiben minden ténybeli alapot nélkülöznek. Mindazonáltal a jelen ügyben a vitatott közlés alapjául szolgáló tényeket részletesen kifejtették; (...) Abban a kontextusban, amely egy éles vitának tűnik és amelyben nem fogták vissza magukat az egyes vélemények kifejtői (...), a Bíróság erős egyet nem értésként értelmezi a szóban forgó közlést, akár az S. P. álláspontja iránti megvetésként az intellektuális képességeinek ténybeli értékelése helyett. Ennek fényében, a képviselő beszéde és tevékenysége a szerző állításának megfelelő alapjaként tekinthetőek. (...) A Bíróság megítélése szerint még a sértő nyelvezet is, amely kívül eshet a véleményszabadság védelmén, amennyiben egyedüli célja a sértés, élvezheti a 10. cikk védelmét, amennyiben kizárólag stilisztikai célokat szolgál. (...) a Bíróság úgy véli, hogy a közlés nem minősült S. P. elleni indokolatlan személyes támadásnak."

Mladina D.D. Ljubliana kontra Szlovénia, 2014

"(...) mindkét cikk különösen erős kifejezéseket tartalmaz. Figyelembe véve azonban a céljukat és a célzott hatásukat, a Bíróság megítélése szerint a használt nyelvezet nem tikinthető túlzónak. (...) az ítélet és a büntetés alkalmas voltak arra, hogy elbátortalanítsák a nyílt vitát bizonyos közéleti kérdésekről."

Thorgeirson kontra Izland, 1992

• A jóhiszeműen közzétett közérdekű adatok szűk korlátozhatósága

"A Bíróság megismétli, hogy a politikai beszéd vagy vita estén - amikor a véleménynyilvánítás szabadsága legfontosabb - vagy közérdekű témákban a korlátozás a 10. cikk 2 bekezdése alapján csak szűk körben történhet."

Eon kontra Franciaország, 2013

"(...) a sajtó kiemelkedő szerepe nem felejtendő el egy jogállamban. Ugyan bizonyos célból, többek között a zavarkeltés megelőzése céljából és mások jóhírnevének védelme érdekében kijelölt határokat nem léphet át, kétségtelenül rá hárul a feladat, hogy politikai és egyéb közérdeklődésre számot tartó ügyekben terjesszen információkat és nézeteket."

Castells kontra Spanyolország, 1992

"A szóban forgó cikkek közéleti témájúak voltak: az állami tulajdon kezelésével és azzal foglalkoztak, hogy a politikusok hogyan töltik be a mandátumukat. (...) Továbbá a Bíróság szem előtt tartja a tényt, hogy az újságírói szabadság magában foglalja bizonyos mértékű túlzás, sőt akár provokáció alkalmazásának lehetőségét. (...) Jelen ügyben a Bíróság, ahogyan a Tanács is, úgy ítéli meg, hogy nincs arra bizonyíték, hogy a cikkekben leírt események teljesen alaptalanok lettek volna és egy becsületértéskampány táplálására szolgáltak."

“A 10. cikk által az újságíróknak nyújtott garanciák a közérdeklődésre számot tartó kérdésekben tudósítással összefüggésben azzal a feltétellel valósulnak meg, hogy jóhiszeműen járnak el annak érdekében, hogy pontos és megbízható információt szolgáltatassanak az újságírói etika szabályainak megfelelően (...).”

Fressoz és Roire kontra Franciaország [Nagykamara], 1999

“Olyan esetekben, amikor egyik oldalon egy kellő bizonyítékokat nélkülöző tényállítás áll, míg a másik oldalon az újságíró egy valódi közérdeklődésre számot tartó témát fejt ki, annak igazolása válik elsődlegessé, hogy az újságíró professzionálisan és jóhiszeműen cselekedett-e.”

Ghiulfer Predescu kontra Románai, 2017

- **Az alkalmazott szankciós eszközöknek arányosnak kell lenniük**

“(...) ugyan a szerzőre kiszabott büntetés tulajdonképpen nem akadályozta meg, hogy kifejezhesse magát, az mindazonáltal egyfajta cenzúrának számított, ami valószínűleg eltántorítja attól, hogy a jövőben hasonló kritikát fogalmazzon meg (...). [...] A korábban felsorolt okokból megállapítható, hogy Lingens úr véleménynyilvánítási szabadságának gyakorlásába való beavatkozás nem volt “szükséges egy demokratikus társadalomban... mások... jóhírnevének megvédése érdekében”; aránytalan volt az elérni kívánt célhoz képest. Ennek megfelelően sérült az Egyezmény 10. cikke.”

Lingens kontra Ausztria, 1986

- **A magas nem vagyoni kártérítés aránytalan lehet**

“figyelembe véve a kártérítés¹³ mértékét a panaszos ügyében, összevetve az aránytalanul magas kártérítések elkerülését szolgáló megfelelő és hatékony garanciák hiányával az adott időszakban, a Bíróság megállapítja a panaszosnak az Egyezmény 10. cikkében biztosított jogainak sérelmét”.

Tolstoy Milasovsky kontra Egyesült Királyság, 1995

“... a Bíróság megismétli, hogy az Egyezmény szerint egy becsületsértés miatti kártérítésnek ésszerű arányossági kapcsolatban kell állnia a jóhírnevében elszenvedett sérelemmel. (...). A Bíróság megjegyzi, hogy az összeg, melynek megfizetésére a panaszost kötelezték, aránytalanul magas volt. Ennek megfelelően a Bíróság meglátása szerint alkalmas volt arra, hogy egy “dermesztő”, visszatartó hatást gyakoroljon a panaszos véleménynyilvánítási szabadságára.”

Ghiulfer Predescu kontra Románai, 2017

E fejezet teljes, kibővített változata, amely esetjogi hivatkozásokat és összefoglalókat is tartalmaz, megtalálható online a

<https://cases.internetfreedom.blog> címen

3

Kötelezettségek és felelősség - online és offline

Ahogyan azt a 10. cikk 2. bekezdése kimondja, a véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlása kötelezettségekkel és felelősséggel jár. Nyilvános közlés alkalmával jóhiszeműen kell eljárni, a lehető legmegbízhatóbb és legpontosabb információt kell nyújtani és a köz érdekében kell cselekedni.

A média és a civil szervezetek (amikor politikai vagy társadalmi ellenőrző szerepüket töltik be) az Egyezmény erősebb védelmét élvezik, de csak ha tiszteletben tartják a fenti feltételeket, mivel velük szemben erősebben érvényesül az elvárás, hogy felelősségteljes üzeneteket tegyenek közzé nyilvánosan. A védelem (ahogyan a felelősség is) kiterjed az egyénekre ezekben a szervezetekben, nevezetesen az újságírókra és a civil szervezetek aktivistáira és munkatársaira. Az újságírókkal szemben különösen felmerülhet az elvárás, hogy ugyanazokat szerint a szakmai feladatok és kötelezettségek szerint járjanak el akkor is, ha a saját nevükön publikálnak.

Bármely magánszemélynek is ugyanezeket a feltételeket kell betartania, ha nyilvánosan fejezi ki magát, ha részesülni kíván a 10. cikk biztosította garanciákból, még ha a pontos információ nyújtásának kötelezettsége nyilvánvalóan alacsonyabb is az ő esetükben. Egy magánszemélynek korlátozottak a lehetőségei az információk igazolására a nyilvánosan és könnyen elérhető forrásokon túl. Mindazonáltal, bár a véleményeknek szabadon kifejezhetőeknek kell lenniük, elvárás, hogy rendelkezzenek egy ténybeli alappal. A tények megfogalmazása, például korrupciós állítások formájában, nem történhet felelőtlenül, mert az a 10. cikk szerinti védelem elvesztését eredményezheti.

A közszolgák és a fegyveres szervek tagjainak beszéde védett, de fel is kell adniuk bizonyos, a szólásszabadságból fakadó jogukat olyan célok érdekében, mint az érzékeny vagy éppen titkos információk bizalmosságának megőrzése, a hadsereg autoritásának fenntartása vagy a rendőri köteléken belüli fegyelem megőrzése. A közalkalmazottakat "lojalitás, tartózkodás és diszkréció kötelezettsége terheli a munkáltatójuk irányába" (Guja kontra Moldova [Nagykamara], 2008, EJE).

Az online véleménynyilvánítás még több kötelezettséggel és felelősséggel jár, az internet azon jellegéből fakadóan, hogy akár állandóan elérhető marad az ott közzétett információ, és világszerte hozzáférhetővé teszi azt. A téma elemzését követően az EJE arra a következtetésre jutott, hogy nem számít aránytalan beavatkozásnak a véleménynyilvánítás szabadságába, ha a vitatott cikkek mellett közzétesznek egy megjegyzést a folyamatban lévő jogi eljárásról. Másrészt az EJE megállapítása szerint a 10. cikk sérelmét jelenti a becsületsértési eljárásokban a cikk eltávolítási kötelezettsége.

A gyűlöletbeszédet, csakúgy, mint az erőszakra uszítást, ha egy erőszakos cselekmény bekövetkezése valószínű, nem védi az Egyezmény, mivel ezek a megnyilvánulások összeütközésbe kerülnek a "joggal való visszaélés tilalmával" (EJE 17. cikk) és "a megkülönböztetés általános tilalmával" (EJE 12. kiegészítő jegyzőkönyv, 1. cikk). Ennek megintcsak komoly hatása van az online véleménynyilvánításra. Mindazonáltal a gyűlöletbeszédet meg kell különböztetni a sértő beszédétől (a sértő beszéddel kapcsolatos részletekért lásd a "Tartalomszabályozás" című fejezetet).

Az Emberi Jogok Európai Egyezményének 17. cikke Joggal való visszaélés tilalma

Az Egyezmény egyetlen rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, hogy az bármely állam, csoport vagy személy számára jogot biztosítana olyan tevékenység folytatására vagy olyan cselekedet végrehajtására, amely az Egyezményben foglalt jogok és szabadságok megsértésére vagy pedig az Egyezményben meghatározottnál nagyobb mértékű korlátozására irányul.

Az Emberi Jogok Európai Egyezményének Tizenkettedik Kiegészítő Jegyzőkönyvének 1. cikke

A megkülönböztetés általános tilalma

1. A törvényben meghatározott jogok élvezetét minden megkülönböztetés, például nem, faj, szín, nyelv, vallás, politikai vagy egyéb vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, nemzeti kisebbséghez való tartozás, vagyoni helyzet, születés szerinti vagy egyéb helyzet alapján történő megkülönböztetés nélkül kell biztosítani.

2. Hatóság senki ellen nem alkalmazhat megkülönböztetést semmilyen, például az 1. bekezdésben említett alapon.

🔑 Alapvető megállapítások relveáns EJEB ügyekből:

- **Jóhiszemű eljárás, megbízható információk közlése és a közérdek szolgálása**

“A létfontosságú watchdog szerep, amit a sajtó egy demokratikus társadalomban betölt, megfelelő megítélésben és védelemben részesült a Bíróság hatalmas esetjoga során azokban az ügyekben, amelyek a véleménynyilvánítás szabadságát érintették, és amelyekben nem csak a sajtó jogát hangsúlyozták az információk terjesztésére, de a közönség jogát is, hogy ezeket megismerje. Ennek során a Bíróság fontos szerepet játszott azoknak az elveknek az alapjainak a lefektetésében, amelyek az Egyezmény közösségén belül és azon túl a szabad sajtót vezetik. Azonban most először szembesült a Bíróság azzal a kérdéssel, hogyan egyeztethető össze egy újság szerepe egy nyilvánvalóan közérdeklődésre számot tartó történet bemutatása során egy, a történet középpontjában álló, beazonosítható egyénekből álló csoport jóhírnévhez való jogával. Meglátásunk szerint egy erős közérdeklődés jelenléte nem mentheti fel az újságokat a szakmájuk alapvető etikai szabályai, sem pedig a becsületsértés jogi szabályai alól.

Mivel a “kötelezettségek és felelősség” lényegi velejárója a véleménynyilvánítási szabadság gyakorlásának, a 10. cikk által az újságíróknak nyújtott garanciák a közérdeklődésre számot tartó kérdésekben tudósítással összefüggésben azzal a feltétellel valósulnak meg, hogy jóhiszeműen járnak el annak érdekében, hogy pontos és megbízható információt szolgáltatassanak az újságírói etika szabályainak megfelelően...

A Bíróság megítélése szerint a sajtó, amikor a közzététellel hozzájárul a közvélemény jogos érdeklődésére számot tartó kérdések nyilvános megvitatásához, anélkül is joggal kell, hogy bízhatson a hivatalos jelentésekben, hogy valóságtartalmukat független vizsgálatnak vetné alá. Ellenkező esetben a sajtót legalapvetőbb funkciójától, a nyilvánosság őreként betöltött szerepétől fosztanánk meg”.

Bladet Tromsø és Stensaas kontra Norvégia [Nagykamara], 1999

“(…) nem világos, hogy a panaszos újságírói minőségében tette közzé ezeket az állításokat, hogy ezzel a nagyközönséget tájékoztassa, vagy csupán a saját személyes véleményét fejezte ki mindennapi állampolgárként egy internetes vita során. Mindazonáltal az világos, hogy (...) a panaszos népszerű újságíróként nem rejtette el a személyazonosságát és nyilvánosan terjesztette az állításait azáltal, hogy közzétette őket egy népszerű, szabadon hozzáférhető internetes fórumon, egy olyan médiumban, amely a modern időkben nem kevésbé erős hatással bír a nyomtatott médiához képest. (...) Konkrét személyek egyértelmű megvádolása kötelezettségszegések konkrét formájával magával hozza a kötelezettséget arra, hogy az állításokhoz megfelelő ténybeli alap társuljon (...)”.

Fatullayev kontra Azerbajdzsán, 2010

- **A civil szervezetek elismerést nyertek a nyilvánosság őreként**

“(…) amikor egy civil szervezet közérdeklődésre számot tartó témákra hívja fel a figyelmet, a sajtóhoz hasonló fontosságú public watchdog szerepet tölt be, és “társadalmi házörzökutyának” minősülhet, ami a sajtónak nyújtott

védelemhez hasonlótl élvezhet az Egyezmény szerint.”

Medžlis Islamske Zajednice Brčko and Others v. Bosnia and Herzegovina [Grand Chamber], 2017

“(…) egy civil szervezet, amely public watchdog szerepet tölt be, valószínűleg nagyobb hatást ér el, amikor köztisztviselők szabálytalanságairól számol be, és gyakran több eszköz is áll rendelkezésére, hogy igazolja és megerősítse a kritika igazságtartalmát, mint egy magánszemélynek, aki arról számol be, amit ő maga személyesen megfigyelt.”

Medžlis Islamske Zajednice Brčko és társai kontra Bosznia-Hercegovina [Nagykamara], 2017

- **Közzolgák és a fegyveres testületek tagja - a beszéd korlátozott védelme**

“(…) a 10. cikk nemcsak az eszmék és információk tartalmát, hanem a tartalmat hordozó formát is védelemben részesíti. Ugyanez igaz akkor is, ha az érintett személyek fegyveres szervek tagjai, mivel a 10. cikk ugyanúgy vonatkozik rájuk is, mint a szerződő államok joghatósága alatt álló bármely más személyre. (...) a nemzeti hatóságoknak biztosítaniuk kell, hogy a szakszervezeti képviselőket ne riasszák el aránytalan büntetésekkel attól, hogy megpróbálják kifejezésre juttatni és megvédeni tagjaik érdekeit (...).”

Szima kontra Magyarország, 2012

“(…) a Bíróság azt a mértéket vizsgálja, amelyben a rendőrség tagjának véleménynyilvánítás szabadságához való joga a feladatok ellátásához elengedhetetlenül fegyelmet kívánó, hierarchikus testületként szervezett rendőrségen belüli zavargás megelőzése érdekében korlátozható. (...) A Bíróság megjegyzi, hogy a kérelmezőnek a rendőrség kötelékébe történt belépéskor tisztában kellett volna lennie a személyi állomány joggyakorlását érintő korlátozásokkal.”

Szima kontra Magyarország, 2012

“A 10. cikk a munkahelyre is vonatkozik, és a közzolgáknak, ahogyan a panaszosnak is, jogosuk van a véleménynyilvánítás szabadságához. (...). Mindazonáltal a Bíróság figyelembe veszi, hogy a munkavállalókat lojalitás, tartózkodás és diszkréció kötelezettsége terheli a munkáltatójuk irányába. (...) Továbbá a pozíciójuk jellegéből fakadóan a közzolgák gyakran hozzáférnek olyan információkhoz, amelyek bizalmosságának vagy titkosságának megőrzésében a kormány számos jogos indok miatt érdekelt lehet. Így tehát a közzolgák jellemzően szigorú bizalmosságra kötelezettek.”

Guja kontra Moldova [Nagykamara], 2008

- **Az internetes archívumok fontos szerepet játszanak a véleménynyilvánítás szabadságában**

“Az internet hozzáférhetősége, valamint hatalmas mennyiségű információ tárolását és közlését lehetővé tévő jellege miatt a közvélemény hírekhez való hozzáférése és az információ általános terjesztésének elősegítése fényében fontos szerepet játszik. Az internetes archívumok fenntartása ennek a szerepnek a szempontjából létfontosságú.”

Times Newspapers Limited kontra Egyesült Királyság (1 és 2 sz.), 2009

- **Egy cikk frissítése egy internetes archívumban, ahogyan azt egy bírósági ítélet előírta, elfogadható beavatkozás lehet a véleménynyilvánítás szabadságába**

“(…) miközben a sajtó elsődleges feladata egy demokráciában, hogy “public watchdog”-ként viselkedjen, van egy fontos másodlagos szerepe is abban, hogy fenntartsa és elérhetővé tegye a közönség számára azokat az archívumokat, amelyek a korábban közzétett híreket tartalmazzák. Mindazonáltal az országok részére biztosított mérlegelési szabadság nagyobb a múltbéli eseményeket tartalmazó hírchívumok esetében, mint a jelen ügyekről beszámoló hírekkel kapcsolatban, amikor mérlegelik a versengő jogosultságokat. Konkretizálva, a sajtó kötelessége, hogy a felelősségteljes újságírás alapelveivel összhangban járjon el és biztosítsa a régebbi és már nem újdonságként ható információk pontosságát valószínűleg szigorúbb akkor, ha az adott anyag közzététele nem sürgős.

(...) a Bíróság (...) nem ítéli meg úgy, hogy a követelmény, miszerint közzé kell tenni egy megfelelő minősítést egy internetes archívumban megtalálható cikk mellett, aránytalan beavatkozást jelentene a véleménynyilvánítás szabadságába, amennyiben az újság tudomására hozták, hogy egy rágalmazási eljárást kezdeményeztek ugyanannak a cikknek a nyomtatott sajtóban megjelent változata miatt.”

Times Newspapers Limited kontra Egyesült Királyság (1 és 2 sz.), 2009

- **Cikkek eltávolítása internetes archívumokból megsértheti a véleménynyilvánítás szabadságát**

“A Bíróság megjegyzi továbbá, amit a Varsói Regionális Bíróság állapított meg, miszerint a kérdéses cikket közzétették az újság nyomtatott verziójában. Ez a bíróság hangot adott annak a nézetnek, hogy bírósági ítélettel nem lehet elrendelni a cikk törlését, mintha az sosem létezett volna. A Bíróság elfogadja, hogy nem az igazságszolgáltatási szervek feladata a történelem újraírása azáltal, hogy elrendelik az olyan kiadványok bármilyen nyomának eltüntetését a nyilvánosságból, amelyekről a múltban jogerős bírói döntéssel megállapították, hogy igazolatlan sérelmet okoztak mások jóhírnevének. Továbbá az is releváns az ügy megítélése során, hogy a 10. cikk védi a közönség jogos érdekét ahhoz, hogy hozzáférjen a sajtó nyilvános internetes archívumaihoz.

A Bíróság szerint az Egyezmény 8. cikke által védett jogok állítólagos megsértését a hazai jog szerint elérhető megfelelő jogorvoslatokkal kell jóvátenni. Ebben a tekintetben érdemes megjegyezni, hogy jelen ügyben a Varsói Fellebbviteli Bíróság megállapította, hogy kívánatos lenne egy megjegyzést fűzni a weboldalon elérhető cikkhez, amely tájékoztatja az olvasókat a polgári jogi eljárás kimeneteléről, amelyben a bíróságok eleget tettek a panaszosok személyiségi jogi igényének. A Bíróság megelégszik azzal, hogy a hazai bíróságok tudatában voltak annak, hogy az interneten a széles nyilvánosság számára elérhető kiadványoknak milyen jelentősége lehet az egyéni jogok hatékony védelmére nézve. Ezen felül a bíróságok jelezték, hogy a panaszos jogainak és hírnevének hatékony védelme érdekében értékelték annak jelentőségét, hogy minden információ elérhető volt a cikkel kapcsolatos bírósági döntésekről az újság honlapján.”

Węgrzynowski és Smolczewski kontra Lengyelország, 2013

- **A gyűlöletbeszéd és az erőszakra uszítás - nem védett beszéd**

“(…) Börtönbüntetés kiszabása egy sajtóban elkövetett jogsértés miatt csak kivételesen egyeztethető össze az Egyezmény 10. cikke által biztosított újságírói szabadsággal, nevezetesen ha más alapvető jogok súlyosan sérülnek, például a gyűlöletbeszéd vagy az erőszakra uszítás esetén.”

Fatullayev kontra Azerbajdzsán, 2010

“A sérelmezett kommentek a jelen ügyben, ahogyan azt a Legfelsőbb Bíróság is megállapította, főleg gyűlöletbeszédnek és közvetlenül erőszakra uszító beszédnek minősülnek. Így a jogellenes mivoltuknak megállapítása nem igényel semmilyen nyelvészeti vagy jogi elemzést, hiszen a megjegyzések első látásra nyilvánvalóan jogellenesek voltak.”

Delfi AS kontra Észtország [Nagykamara], 2015

E fejezet teljes, kibővített változata, amely esetjogi hivatkozásokat és összefoglalókat is tartalmaz, megtalálható online a

<https://cases.internetfreedom.blog> címen

4

Közvetítői felelősség az internetes szolgáltatásokért

Az internetes szereplők egyik alapvető szerepét azok a internetes szolgáltatók fejlesztették ki, akiket közvetítőknak nevezünk, és akik nem közvetlenül hoznak létre internetes tartalmat, hanem különböző módokon feldolgozzák azt, és ezáltal az online publikálható tartalmak kapuőrévé válnak.

Ha a jelenleg legnépszerűbb internetes szolgáltatásokra gondolunk - mint a Facebook, Google, Twitter, Instagram vagy Youtube - mindannyian arra épülnek, hogy tárolnak és hozzáférhetővé tesznek olyan információkat, amelyeket más internet-felhasználók hoztak létre (felhasználói tartalom), ezért általában "internetes közvetítő szolgáltatóknak" hívják őket.

De az internetes közvetítő szolgáltatók skálája nem csak, hogy nagyon sokszínű, de gyorsan változó is - mind a tevékenységek körét, mind pedig az internetes piac nagyságát tekintve, de a szolgáltatásaik, szerepük és üzleti modelljük szempontjából is. Mindazonáltal, a piac számos szegmensét egy vagy két nagy szereplő uralja, ami kommunikációs uralmi helyzetbe hozza őket, és a tetteik további kihívásokat okoznak az emberi jogoknak általában, és különösen a véleménynyilvánítás szabadságának.

"a Bíróság elfogadja, hogy a YouTube egy különleges platform a jellemzői, a hozzáférhetősége és mindenekelőtt a lehetséges hatása miatt, és hogy más alternatívák nem voltak elérhetőek a panaszosoknak."

Cengiz és társai kontra Törökország, 2015

Mi több, az internetes közvetítő szolgáltatók kifejlesztették a saját szabályaikat a platformjuk használatához, amelyeket jellemzően felhasználási feltételekként ismerünk, és amelyek tartalomszabályozási elveket, továbbá a blokkolás és az eltávolítás szabályait tartalmazzák. Az elmúlt években ezek a szabályok folyamatosan összeütközésbe kerültek az internetes felhasználók tevékenységével, ami a közvetítők ilyen tevékenységét cenzúraként állította be és kérdéseket vetett fel az üzembe helyezett, magánkézben lévő jogérvényesítési mechanizmusokkal kapcsolatban.¹⁴

Ebben a tekintetben az internetes közvetítők szerepe egyre komplexebbé válik, elaprózódva az aktuális üzleti modelljük, az emberi jogok tisztelete és rendkívül sokszínű témákban érkező panaszok között, az egészet megfejeelve a különböző jogszabályi kötelezettségekkel, amelyek jogrendszerenként eltérnek egymástól.

Miközben az EJEB joggyakorlata a témában még gyerekcipőben jár (és az ügyek mind csak egy konkrét élethelyzetre fókuszálnak - más felhasználók által az oldalon tett kommentek), érdemes kiemelni az Európa Tanács Internetes Közvetítői Szolgáltatókkal foglalkozó szakértői bizottságát¹⁵, amely általános beállítási javaslatokat állított össze a közvetítő szolgáltatók szerepével és felelősségével kapcsolatban, ide értve egy tanulmányt az automatikus adatfeldolgozási technikák (különösen algoritmusok) emberi jogi vonatkozásairól és a lehetséges szabályozási következményekről.

🔑 Alapvető megállapítások releváns EJEB ügyekből:

- **Azonlineplatformoknak kötelezettségeik és felelősségük van a véleménynyilvánítás szabadságával összefüggésben, de a szerepük különbözik a hagyományos kiadókétól**

"Az Európa Tanács tagállamainak Miniszteri Bizottságának nemrégiben kiadott ajánlása szerint, amely az média új fogalmáról szólt, ez azt jelenti, hogy "egy differenciált és fokozatos hozzáállás, amely minden olyan szereplőtől, akinek a szolgáltatását médiaként, vagy közvetítő vagy kiegészítő szolgáltatásként azonosítják, részesüljön a védelem megfelelő (differenciált) formájából és megfelelő (fokozatos) szintjéből, és hogy a felelősségük az Emberi Jogok Európai Egyezményének 10. cikkével és az Európa Tanács által kifejlesztett egyéb releváns mércékkel összhangban lehatárolt legyen. Így a Bíróság megállapítja, hogy az internet különleges természete miatt, a 10. cikkből fakadó, internetes hírportálokat a harmadik személyektől származó tartalmak esetén terhelő "kötelezettségek és felelősség" bizonyos mértékben különbözhet a hagyományos kiadókéhoz képest."

Delfi AS kontra Észtország [Nagykamara], 2015

- **Figyelembe kell venni a közvetítők kereskedelmi jellegét és a nyilvános hatásukat/közönségüket**

“A Bíróság megállapítja, hogy az ügy az internetes híroldalaknak az Egyezmény 10. cikk 2. bekezdése szerinti “kötelezettségeit és felelősségét” érinti akkor, amikor gazdasági megfontolásból felületet biztosítanak a felhasználói tartalom számára a korábban közzétett tartalmak mellett, és néhány felhasználó - akár személyazonosságát felvállalva, akár anonim módon - nyilvánvalóan jogellenes beszédet tesz közzé, amely megsérti mások személyiségi jogait és ellenük irányuló gyűlöletbeszédnek vagy erőszakra uszításnak minősül. A Bíróság hangsúlyozza, hogy jelen ügy egy nagy, professzionális internetes híroldalról szól, amely kereskedelmi alapokon működik, és amely saját cikkeket tett közzé, majd felhívta az olvasókat, hogy kommenteljék azokat.

Ennek megfelelően az ügy nem érint egyéb internetes fórumokat, ahol harmadik személy által létrehozott tartalmakat lehet terjeszteni, például egy internetes beszélgető fórumot vagy üzenőfalat, ahol a felhasználók szabadon közzétehetik bármely témával kapcsolatos nézeteiket anélkül, hogy a fórum kezelője bármilyen módon irányítaná a beszélgetést; vagy egy közösségi média platformot, ahol a platform fenntartója nem kínál semmilyen tartalmat és a tartalom szolgáltatója magánszemély is lehet, aki az oldalt vagy a blogot hobbiként üzemelteti.”

Delfi AS kontra Észtország [Nagykamara], 2015

“a második kérelmező egy nagy médiaszolgáltató – amely úgy tekintendő, mint gazdasági érdekeltséggel rendelkező társaság – az első kérelmező egy, internetes tartalomszolgáltatók által létrehozott önszabályozó testület, mely nem rendelkezik ilyen ismert érdekeltséggel.”

MTE és Index.hu kontra Magyarország, 2016

“a Bíróság jelentőséget tulajdonít annak a ténynek, hogy az egyesület egy kis, non-profit egyesület, amely ismeretlen a nagyközönség számára, és ezért feltehető volt, hogy nem fog nagy számú kommenteket vonzani vagy hogy a panaszossal kapcsolatos kommentet széles körben olvasnák.”

Pihl kontra Svédország, 2017

- **Figyelembe kell venni az eltávolítandó tartalom természetét**

“a sérelmezett kommentek a jelen ügyben, ahogyan azt a Legfelsőbb Bíróság is megállapította, főleg gyűlöletbeszédnek és közvetlenül erőszakra uszító beszédnek minősülnek. Így a jogellenes mivoltuknak megállapítása nem igényel semmilyen nyelvészeti vagy jogi elemzést, hiszen a megjegyzések első látásra nyilvánvalóan jogellenesek voltak.”

Delfi AS kontra Észtország [Nagykamara], 2015

“Továbbá, a kommentekben használt kifejezések sértőek voltak, az egyik kifejezetten közönséges volt. Amint azt a Bíróság már megállapította, amennyiben egy sértés öncélú becsületsértés – például, amikor egy sértő megnyilatkozás kizárólagos célja mások megsértése –, akkor az kívül eshet a véleménynyilvánítási szabadság védelmének körén, azonban önmagában a közönséges kifejezések használata nem meghatározó valamely sértő véleménynyilvánítás értékelésében. A Bíróság felfogása szerint a stílus, mint kifejezési forma a kommunikáció részét képezi, és mint ilyen, a kifejezés tartalmával együtt védelmet élvez.”

“A Bíróság felfogása szerint bár a kommentekben használt kifejezések egy alacsony stílusréteghez tartoznak, az internetes portálokon zajló kommunikációban gyakran előfordulnak, amely megfontolás az ilyen kifejezéseknek tulajdonítható hatást csökkentheti.”

MTE és Index.hu kontra Magyarország, 2016

“a Bíróság megállapítja, hogy bár a komment sértő volt, bizonyosan nem valósított meg gyűlöletbeszédet vagy erőszakra uszítást”

Pihl kontra Svédország, 2017

- **A szempontok, amelyeket figyelembe kell venni az online közvetítő szolgáltatók felelősségének lehatárolása során a véleménynyilvánítási szabadsággal kapcsolatban:**

a) a kommentek kontextusa

“a Bíróság megállapítja, hogy a Legfelsőbb Bíróság kellően igazolta, hogy a panaszos vállalat részvétele a kommentek nyilvánosságra hozatalában a Delfi híroldalon megjelent cikkek mellett túlmént a passzív, kizárólag technikai szolgáltatás nyújtásán.”

Delfi AS kontra Észtország [Nagykamara], 2015

“A Bíróság ennek megfelelően meggyőződött róla, hogy a cikk által kiváltott kommenteket közérdekű témába vágónak lehet tekinteni. Sőt, ennek tükrében a cikk nem tekinthető tényalapot nélkülöző vagy indokolatlanul sértő megjegyzéseket kiváltó publikációnak.”

MTE és Index.hu kontra Magyarország, 2016

“the Bíróság megállapítja, hogy a panaszosról szóló kommentek nem érintették a politikai nézeteit és semmi közük nem volt a blogbejegyzéshez. Így azokra nem lehetett számítani az egyesület részéről.”

Pihl kontra Svédország, 2017

b) a panaszos cég által alkalmazott eszközök a becsületsértő kommentek megelőzésére vagy eltávolítására

“Amennyiben hatékony eljárások kísérik, amelyek lehetővé teszik a gyors reagálást, ez a rendszer (ti. az értesítési és levélteli eljárás) a Bíróság meglátása szerint sok esetben megfelelő eszközként szolgálhat az összes résztvevő jogainak és érdekeinek összeegyeztetése során. Mindazonáltal a jelenlegihez hasonló ügyekben, amikor a harmadik személyek által tett kommentek gyűlöletbeszédet és az egyének fizikai integritására közvetlen fenyegetést tartalmaznak, (...) a Bíróság úgy ítéli meg, hogy mások és az egész társadalom jogai és érdekei feljogosíthatják a szerződő államokat arra, hogy felelősséget telepítsenek az internetes híroldalakra, anélkül, hogy megsértenék az Egyezmény 10. cikkét, amennyiben azok nem tesznek lépéseket a nyilvánvalóan jogsértő kommentek haladéktalan eltávolítása iránt, akár anélkül, hogy az állítólagos áldozat vagy harmadik személyek erre felhívnák őket.”

Delfi AS kontra Észtország [Nagykamara], 2015

c) a kommentek valódi szerzőinek felelőssége mint a közvetítői felelősség alternatívája; az anonimitást tiszteletben kell tartani

“Azzal a kérdéssel összefüggésben, hogy a kommentek valódi szerzőinek felelőssége valódi alternatívaként szolgálhat az internetes híroldal felelősségéhez képest egy olyan ügyben, mint ez, a Bíróság tudatában van annak, hogy az internetes felhasználóknak az az érdeke, hogy ne fedjék fel a személyazonosságukat. Az anonimitás mindig is a felelősség vagy a nem kívánatos figyelem elkerülésének eszköze volt. Ilyen minőségében az anonimitás fontos módon képes a nézetek és információk szabad folyását elősegíteni, ideértve különösen az internetet.”

Delfi AS kontra Észtország [Nagykamara], 2015

d) a hazai eljárások következményei a panaszos cégre

“A Bíróság megjegyzi, hogy nem tűnik úgy, mintha a panaszos cégnek meg kellett volna változtatnia az üzleti modelljét a hazai eljárások eredményeként. A rendelkezésre álló információk alapján a Delfi híroldal továbbra is Észtország egyik legnagyobb internetes kiadványa, és egyértelműen a legnépszerűbb a kommentek közzététele szempontjából, amelyek száma folyamatosan növekszik. A névtelen kommentek - amelyek már egymás mellett léteznek a regisztrált, az olvasók számára először megjelenő kommentek közzétételének lehetőségével - továbbra is dominánsak, és a panaszos cég felállított egy moderátori csapatot, amelyek utólagosan moderálják az oldalon közzétett kommenteket. Ezen körülmények alapján sem juthat a Bíróság arra a következtetésre, hogy a beavatkozás a panaszos cég véleménynyilvánítási szabadságába aránytalan lett volna.”

“a Bíróság álláspontja szerint a kérelmezőkre vonatkozó következmények mérlegelésekor a döntő kérdés nem a kártérítési kötelezettség hiánya, hanem az a mód, ahogyan a hozzájuk hasonló internetes portálok üzemeltetői harmadik felek kommentjeiért felelősségre vonhatók. A jogi felelősség ily módon való megállapítása előreláthatóan negatív következményekkel járhat egy internetes portál kommentkörnyezetére, például azáltal, hogy az üzemeltetőket arra ösztönözheti, hogy a kommentálási felületet teljes mértékben megszüntessék.”

MTE és Index.hu kontra Magyarország, 2016

Ezen kívül az Európai Unió Bíróságának számos döntése foglalkozik főleg a különböző szolgáltatások definiálásával, amennyiben azok a közvetítői felelősség rendszerének hatálya alá tartoznak az EU 2000/31/EK irányelvének 12. és 14. cikkei alapján.

E fejezet teljes, kibővített változata, amely esetjogi hivatkozásokat és összefoglalókat is tartalmaz, megtalálható online a

<https://cases.internetfreedom.blog> címen

5

Az információszabadság

Az információszabadság a véleménynyilvánítási szabadság részét képezi, olyan jogként, amely lehetővé teszi a hozzáférést olyan releváns információkhoz, amelyek lehetővé teszik számunkra hogy, előrelépjünk a véleményünk és nézeteink fejlesztésében és kialakításában.

Az Emberi Jogok Euórpai Egyezményének 10. cikke Véleménynyilvánítás szabadsága

... Ez a jog magában foglalja ... az információk, eszmék megismerésének és közlésének szabadságát országhatárokon tekintet nélkül és anélkül, hogy ebbe hatósági szerv beavatkozhasson.

A közérdekű adatokhoz való hozzáférés (amely lehetővé teszi a polgárok számára, hogy naprakészek legyenek az állami szervek tevékenységével kapcsolatban) az információszabadság kis, de fontos része, és úgy tekintenek rá, mint a polgárok eszközeként ahhoz, hogy tájékozottak legyenek az állami tevékenységről, így pedig a demokrácia megőrzésének eszköze is.

Számos európai alkotmány garantálja az információszabadság jogát, emberi jogként és általános, a közérdekű adatok hozzáférésehez való jogként is, egyéneknek és különböző típusú szervezeteknek egyaránt.

Léteznek speciális törvények, amelyek lefektetik a közérdekű adatokhoz való hozzáférés feltételeit és az állami szervek kötelezettségét, hogy közzétegyék az ilyen információkat anélkül, hogy egy polgár vagy más érdekelt fél igényelné azokat. Ezek a törvények definíciókat és felsorolásokat tartalmaznak arra nézve, hogy mi minősül közérdekű adatnak, intézményeket, amelyek nem tartoznak a törvény hatálya alá, és jogérvényesítési módokat arra az esetre, ha nem teljesítik az adatigénylést.

Az EJEB négy alapvető kritériumot dolgozott ki az esetjogában annak meállapításához, hogy egy, az állam által kezelt adathoz való hozzáférés megtagadása a 10. cikk hatálya alá tartozik-e (lásd alább).

Továbbá a Bíróság megállapította, hogy a nemzeti hatóságok nem nehezíthetik a jog gyakorlását azáltal, hogy szűkítik a hozzáférést a közérdeű adatokhoz, pontosabban "nem engedhetnek meg olyan önkényes korlátozásokat, amelyek a közvetett cenzúra egyik formájává válhatnak, ha a hatóságok akadályokat gördítenek az információk összegyűjtésének útjába." (TASZ kontra Magyarország, 2009) Ugyanez a helyzet fennállhat a hírszerző hivatalok esetében is. A Bíróság kimondta, hogy velük szemben is alkalmazhatóak ugyanazok az információszabadsággal kapcsolatos előírások, mint bármely más állami szervvel szemben (Youth Initiative for Human Rights kontra Szerbia, 2013). Továbbá a Bíróság az internetet is belefoglalta az információhoz való hozzáférés védett eszközeinek körébe.

🔑 Alapvető megállapítások releváns EJEB ügyekből:

- Az információhoz való hozzáférés szabadságának definíciója**

„(...) az információ megismerésének és terjesztésének joga explicit módon része a 10. cikk által garantált véleménynyilvánítási szabadságnak. Ez a jog megtiltja a kormányok számára, hogy valamely személyt olyan információ megismerésében korlátozzanak, amelyet mások közölni kívánnak, vagy hajlandók lehetnek közölni a személlyel.”

TASZ kontra Magyarország, 2009 idézi a Leander kontra Svédország, 1987 ügyet

- Négylényegikritérium annak eldöntéséhez, hogy megsérti-e a véleménynyilvánítási szabadságot az állam azzal, hogy nem teszi közzé az igényelt közérdekű adatot**

a) Az adatigénylés célja (hozzájárulás a közéleti vitához)

“(…) A Bíróság hangsúlyt fektet arra, hogy az információgyűjtés releváns előkészítő lépés volt-e újságírói vagy egyéb, nyilvános vitának fórumot biztosító vagy nyilvános vita alapvető elemét képező tevékenység végzéséhez (…). A Bíróság megítélése szerint az információhoz való hozzáférés megszerzése akkor minősül szükségesnek, ha az információ visszatartása hátráltatná vagy megakadályozná az egyén véleménynyilvánítási jogának gyakorlását (…), az „információk, eszmék megismerésének és közlésének” szabadságát is beleértve, olyan módon, ami összhangban áll a szóban forgó „kötelezettségekkel és felelősséggel”, ahogyan ez a 10. cikk 2. bekezdéséből következik.”

Magyar Helsinki Bizottság kontra Magyarország [Nagykamara], 2016

b) a megismerni kívánt információ jellege (közérdeket szolgáló adatnak kell lennie)

“a Bíróság úgy véli, hogy a kért információknak, adatoknak vagy dokumentumoknak általánosságban meg kell felelniük a közérdekű szempontnak ahhoz, hogy az Egyezmény értelmében ki kelljen szolgáltatni őket. A kiszolgáltatás szükségessége többek között akkor is fennáll, ha a közlés átláthatóságot biztosít a közügyek vitéléhez, valamint az egész társadalom számára érdekes kérdésekkel kapcsolatban, és ezáltal lehetővé teszi a nagyközönség számára a szabad részvételt a közzféra irányításában.”

A Bíróság kiemelte, hogy annak meghatározása, hogy mi minősülhet közérdekűnek, az egyes ügyek körülményeitől függ. A közérdek olyan kérdésekre vonatkozik, amelyek olyan mértékben érintik a nagyközönséget, hogy az jogosan érdeklődhet irántuk, megragadják a nyilvánosság figyelmét, vagy jelentős mértékben foglalkoztatják az embereket, különösen ha a polgárok jólétét vagy a közösség életét érintik. Ez a helyzet azokkal a dolgokkal is, amelyek adott esetben súlyosan ellentmondásosak lehetnek, amelyek fontos társadalmi kérdést érintenek, vagy olyan problémával függnek össze, amelyről a nagyközönségnek tudnia kell. A közérdek nem korlátozódhat a nagyközönség mások magánéletével kapcsolatos információéhségére, illetve a közönség szenzációéhségére vagy leskelődési hajlamának kiélésére. Annak megállapításához, hogy egy tájékoztatás tárgya általános érdeklődésre számot tartó-e, az adott tájékoztatás egészét kell értékelni, figyelemmel a kontextusra, amelyben megjelenik.

Magyar Helsinki Bizottság kontra Magyarország [Nagykamara], 2016

c) A panaszos szerepe (társadalmi házörzőkutyák - ide értve a bloggereket és a közösségi média felhasználókat):

“(…) annak értékelése során, hogy az alperes Állam azzal, hogy megtagadta a hozzáférést bizonyos dokumentumokhoz, beavatkozott-e a kérelmezők 10. cikk szerinti jogaiba, a Bíróság korábban különleges fontosságot tulajdonított a kérelmező újságírói szerepének (…), illetve társadalmi kontrollfunkciójának vagy annak, hogy a kérelmező civilszervezet, amelynek tevékenysége közérdekű kérdésekhez kapcsolódik(…).

Bár a 10. cikk a véleménynyilvánítás szabadságát „mindenkinek” biztosítja, a Bíróság gyakorlatában elismeri a demokratikus társadalomban a sajtó alapvető szerepét és ezzel kapcsolatban az újságírók különleges helyzetét (…).”

Magyar Helsinki Bizottság kontra Magyarország [Nagykamara], 2016

“A sajtó funkciója magában foglalja a nyilvános vita fórumainak a megteremtését is. E funkció realizálása azonban nem korlátozódik a médiára vagy a hivatásos újságírókra. A jelen ügyben a nyilvános vita fórumának előkészítését egy nem kormányzati szerv végezte. A kérelmező tevékenységének a céljáról tehát megállapítható, hogy az a tájékozott nyilvános vita alapvető fontosságú elemét képezte. A Bíróság többször elismerte a civil társadalom közügyek megvitatásához nyújtott fontos hozzájárulását (…).”

TASZ kontra Magyarország, 2009

“(…) a képességgel, hogy fórumot teremtsen a közéleti viták számára, nem csupán a sajtó rendelkezik. Ezt a funkciót a nem kormányzati szervezetek is gyakorolhatják, amelyeknek a tevékenysége elengedhetetlen eleme a tájékozott közéleti vitának. A Bíróság éppen ezért elfogadta, hogy a civil szervezetek, ugyanúgy, ahogy a

sajtó, társadalmi „házőrző kutyák” lehetnek. Ebben a tekintetben a tevékenységük hasonló védelmet élvez az Egyezmény részéről, mint amiben a sajtó is részesül.”

Österreichische Vereinigung zur Erhaltung, Stärkung und Schaffung eines wirtschaftlich gesunden land- und forstwirtschaftlichen Grundbesitzes kontra Ausztria, 2013

“A Bíróság azt is jelzi, hogy figyelemmel az internet fontos szerepére a nyilvánosság hírekhez való hozzáféréseinek javításában és az információk terjesztésének megkönnyítésében, a blogíróknak és a közösségi média felhasználóinak funkciója szintén hasonlóvá válhat a „társadalmi kontrollfunkciót” ellátó szervezetekéhez, ami a 10. cikk által biztosított védelmet illeti.”

Magyar Helsinki Bizottság kontra Magyarország [Nagykamara], 2016

d) Az igényelt adat már elérhető volt

a Bíróság már korábban figyelembe vette, hogy a kért információ „azonnal elérhető, kész” volt, semmiféle adatgyűjtést nem igényelt a Kormány részéről (...). Másrészt a Bíróság elutasította, amikor egy nemzeti hatóság az információgyűjtés várható nehézségére hivatkozva tagadta meg dokumentumok kiszolgáltatását, miközben a szóban forgó nehézség magának a hatóságnak a gyakorlatából származott (...).

Magyar Helsinki Bizottság kontra Magyarország [Nagykamara], 2016

• Az önkényes korlátozások nem megengedettek a közérdekű adatok hozzáféréseivel kapcsolatban

“A Bíróságnak a legnagyobb gondossággal kell vizsgálódását lefolytatnia akkor, ha a nemzeti hatóságok által tett intézkedések – beleértve az olyan intézkedéseket is, amelyek csupán megnehezítik az információhoz való hozzáférést – alkalmasak arra, hogy elbátortalanítsák a sajtót, a társadalom egyik „házőrző kutyáját” („watchdog”) attól, hogy jogosan közérdekűnek tekintett ügyekről folytatott nyilvános vitában részt vegyen (...).

“A 10. cikk által védett érdekre figyelemmel a jog nem engedhet meg olyan önkényes korlátozásokat, amelyek a közvetett cenzúra egyik formájává válhatnak, ha a hatóságok akadályokat gördítenek az információk összegyűjtésének útjába.”

TASZ kontra Magyarország, 2009

• A hírszerző szervezetek hozzáférést kell biztosítaniuk a közérdekű adatokhoz

“A véleménynyilvánítási szabadság gyakorlását korlátozásoknak lehet alávetni, de minden ilyen korlátozásnak összhangban kell lennie a nemzeti joggal. A Bíróság megállapítja, hogy a hírszerző szerv által alkalmazott korlátozás nem felel meg ennek a feltételnek.”

Youth Initiative for Human Rights kontra Szerbia, 2013

• A hozzáférés bizonyos internetes oldalakhoz része az információszabadságnak

“Megállapítja, hogy a 10. cikk nem értelmezhető egy általános kötelezettséggént arra, hogy biztosítsák az internethez vagy egyes internetes oldalakhoz való hozzáférést a fogvatartottak számára. Mindazonáltal úgy ítéli meg, hogy jelen ügy körülményei alapján, mivel az észti jog biztosítja a hozzáférést bizonyos jogi információt tartalmazó oldalakhoz, más oldalak elérésének akadályozása, amelyek szintén jogi információkat tartalmaznak, beavatkozást jelent az információ megismeréséhez való jogba.”

Kalda kontra Észtország, 2016

E fejezet teljes, kibővített változata, amely esetjogi hivatkozásokat és összefoglalókat is tartalmaz, megtalálható online a

<https://cases.internetfreedom.blog> címen

6

Internetes blokkolás

Az érdekes oldalak blokkolása az internethez való hozzáférést biztosító internetszolgáltatókon keresztül a tartalomszabályozás egy módja.

Miközben az internetes blokkolás gyakran egyszerű és könnyű megoldásnak tűnik a döntéshozók számára a jogellenes tartalmak kezelésére, valójában számos nagyon bonyolult technikai¹⁶ és jogi¹⁷ kérdést vet fel, többek között a blokkolás és a véleménynyilvánítási szabadság közti konfliktust.

Az elmúlt években a világ számos országában vezettek be különböző megoldásokat az internetes tartalmak blokkolására. Civil szervezetek, mint például az OpenNet Initiative¹⁸, a Reporters Without Borders¹⁹ és a Freedom House²⁰ számos jelentést készítettek, amelyek alapos elemzéseket tartalmaznak az internetes cenzúra gyakorlatáról különböző országokban, amely gyakran magában foglalja a blokkolást is.

Az országok számos ok miatt döntenek egyes tartalmak blokkolása mellett, ezek közül a leggyakoribbak: gyermekpornográfia, engedély nélküli online szerencsejáték, szerzői jogok vagy a nemzetbiztonság védelme. Az internetes blokkolási kötelezettségek mellett, amelyek a törvényekből vagy bírósági döntésekből fakadnak, egyre gyakoribb az a helyzet, hogy az internetszolgáltatók számára meghatározzák vagy megengedik hasonló, önkéntes eszközök alkalmazását, amelyek újabb problémákat vetnek fel jogi szempontból.

Alapvető megállapítások releváns EJB ügyekből:

- **Egy weboldal blokkolása beavatkozás a véleménynyilvánítás szabadságába**

“a panaszos weboldalának blokkolása beavatkozást jelentett a 10. cikk által garantált jogába, hogy információkat kapjon és közöljön “határokon túl”.”

Ahmet Yıldırım kontra Törökország, 2012

- **Egy weboldal blokkolása érinti a közönség információ megszerzéséhez való jogát**

“a panaszosok jogosan állíthatják, hogy a döntés, amely blokkolta a hozzáférést a YouTube-hoz, érintette a jogukat az információk és nézetek megismeréséhez és terjesztéséhez még akkor is, ha a döntés maga nem célozta őket”.

Cengiz és Társai kontra Törökország, 2015

“a Bíróság megismétli, hogy az Egyezmény 10. cikke “mindenkinek” biztosítja az információk és nézetek megismerésének és terjesztésének szabadságát, és nem tesz különbséget a jogot gyakorló természetes vagy jogi személy által elérni kívánt cél vagy játszott szerep tekintetében. A 10. cikk nem csupán az információ tartalmára, de a terjesztés eszközére is vonatkozik, mivel az ilyen eszközökbe történő beavatkozás szükségszerűen beavatkozást jelent az információ megismeréséhez és terjesztéséhez való jogba. Ugyancsak megerősíti a Bíróság, hogy a 10. cikk nem csupán az információk terjesztésének a jogát garantálja, de a közönség jogát is az információ megismeréséhez.

Cengiz és Társai kontra Törökország, 2015

- **Az előzetes tiltás nem szükségszerűen összeegyeztethetetlen az Egyezménnyel elvi szinten, de egy világos jogi keretrendszert kell ehhez alkalmazni**

Az ilyen előzetes tiltás nem szükségszerűen összeegyeztethetetlen az Egyezménnyel elvi szinten, de egy olyan jogi keretrendszer részét kell képeznie, amely biztosítja egyrészt a szigorú ellenőrzést a tiltás hatálya felett, másrészt a túlkapások megelőzésére szolgáló hatékony jogorvoslatot.”

Cengiz és Társai kontra Törökország, 2015

- **Figyelembe kell venni a túlzott blokkolást és a járulékos hatásokat**

“a Bíróság megítélése szerint figyelembe kellett volna venniük, más szempontok mellett azt a tényt is, hogy az ilyen intézkedés, azáltal, hogy elérhetetlenné tette információk nagy tömegét, ténylegesen korlátozta az internet felhasználóinak jogait és jelentős járulékos hatásokkal is bírt.”

Ahmet Yıldırım kontra Törökország, 2012

“a szóban forgó intézkedés önkényes hatásokkal járt és nem állítható, hogy kizárólag a sértő weboldal blokkolását célozta volna, mivel a teljes blokkolását jelentette minden olyan oldalnak, amelyet a Google Sites tárolt.”

Ahmet Yıldırım kontra Törökország, 2012

- **Hatékony jogorvoslati lehetőségeknek kell létezniük**

“Továbbá az internetes oldalak blokkolásával kapcsolatos bírósági felülvizsgálati eljárások nem felelnek meg annak az elvárásnak, hogy megelőzzék a visszaéléseket, mivel a nemzeti jog semmilyen biztosítékot nem tartalmaz arra nézve, hogy egy konkrét oldallal kapcsolatos blokkolásról szóló határozatot nem használnak a hozzáférés általános blokkolására.”

Ahmet Yıldırım kontra Törökország, 2012

Az Európai Unió Bíróságának releváns döntései:

Egy szűrőrendszer létrehozása annak érdekében, hogy blokkolja az illegális fájlmegosztást jogellenes, és megsértené “az ezen internet-hozzáférést nyújtó szolgáltató ügyfeleinek alapvető jogait is, nevezetesen a személyes adatok védelméhez való jogukat, valamint az információk fogadásának és közlésének szabadságát, e jogokat pedig a charta 8. és 11. cikke védi.”

Scarlet kontra SABAM, C-70/10.

Blokkolással és szűréssel kapcsolatos más releváns ügyek:

C-610/15. - Stichting Brein kontra Ziggo BV & XS4ALL Internet BV, 2017

E fejezet teljes, kibővített változata, amely esetjogi hivatkozásokat és összefoglalókat is tartalmaz, megtalálható online a

<https://cases.internetfreedom.blog> címen

A véleménynyilvánítás szabadsága kontra magánélet

A véleménynyilvánítási szabadság egyik legbonyolultabb korlátja az, amikor a másik fél is azt állítja, hogy megsértették egy alapvető jogát, különösen, ha ez a jog a magánélet védelméhez való jog - vagy ahogyan azt az Emberi Jogok Európai Egyezménye 8. cikkében definiálja - a magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog.

Az Emberi Jogok Európai Egyezményének 8. cikke Magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog

1. Mindenkinek joga van arra, hogy magán- és családi életét, lakását és levelezését tiszteletben tartsák.

2. E jog gyakorlásába hatóság csak a törvényben meghatározott, olyan esetekben avatkozhat be, amikor az egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a közbiztonság vagy az ország gazdasági jóléte érdekében, zavargás vagy bűncselekmény megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, avagy mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükséges.

Az egyik ok, ami miatt a magánélet fogalma sok problémát okoz, az, hogy egy meglehetősen átfogó koncepció áll mögötte, és nem lehet pontosan definiálni, még az EJEB joggyakorlata szerint sem.

“Így a magánélet “kiterjed a személyes identitáshoz kapcsolódó területekre, mint például egy személy neve, fényképe, fizikai vagy erkölcsi integritása. Ez a koncepció magában foglalja a jogot a megánélethez, a nem kívánt figyelemről való elzárkózást. Az Egyezmény 8. cikke által nyújtott garanciák ebben a tekintetben elsődlegesen arra szolgálnak, hogy minden egyén külső beavatkozás nélkül alakíthassa a személyiségét és kapcsolatait más emberekkel. Ennek megfelelően létezik a másokkal való érintkezésnek egy olyan köre - még a nyilvános közegben is - ami a magánélet területére tartozik.”

Couderc és Hachette Filipacchi Associés kontra Franciaország [Nagykamara], 2015

Az EJEB megítélése szerint mindkét jog (a véleménynyilvánítás szabadsága és a magánélethez való jog) azonos tiszteletet érdemel, és ezért irreleváns, hogy a panasz mely cikken alapszik, mivel egy ügy helyes elbírálása mindkettőt tiszteletben kell, hogy tartsa.

A kísérletet, melynek során arra keresnek megoldást, hogy melyik jognak adjanak a kettő közül elsőbbséget, “mérlegelésnek” nevezi az EJEB szakmai nyelve, és gyakran kapcsolódik az egyes ügyek sajátos jellemzőihez.

“A Bíróságnak, amikor a véleménynyilvánítási szabadságába való, a „mások jó hírnevének és jogainak védelmére” végzett beavatkozás szükségszerűségét vizsgálja, meg kell győződnie arról, hogy a nemzeti hatóságok megfelelő egyensúlyt alakítottak-e ki e két, az Egyezmény által védett - és olykor egymással ütköző - érték között, nevezetesen egyrészt a 10. cikk által védett véleménynyilvánítási szabadság, másrészt a 8. cikkben rögzített magánélethez való jog között.”

MTE és Index.hu kontra Magyarország, 2016

A véleménynyilvánítási szabadság és a magánélet védelme közötti konfliktusok jóval az internet létezése előtt megjelentek, így az EJEB már jelentős joggyakorlattal rendelkezik ebben a tekintetben. Mindazonáltal a digitális világ azokat a sajátosságokat is hozzátette ehhez a vitához, ahogyan a magánéletet és a személyes adatokat kezelik (vagy mondhatnánk azt is, hogy félrekezelik) az online térben - vagyis hogy több adatot gyűjtenek digitális eszközökkel és kezelnek olyan sok módon, hogy azt még elképzelni is nehéz.²¹

Ez a fejezet nem tartalmazza azokat az ügyeket, amelyek kizárólag a magánélethez való joggal foglalkoznak

a digitális világban, mivel az kívül esik a jelen kiadvány témáján. Ezen felül valószínűleg saját elemzést és magyarázatot igényelnének.²²

🔑 Alapvető megállapítások releváns EJB ügyekből:

- **Az internet és a nyomtatott sajtó különbözik abban, hogyan képesek megsérteni a magánéletet**

“Az interneten közzétett tartalmakból és az ott folyó kommunikációból fakadó, az emberi jogok és szabadságok gyakorlását fenyegető veszély, különösen a magánélet védelmével kapcsolatban bizonyosan nagyobb, mint a nyomtatott sajtó esetén. Ennek következtében az egyes tartalmak újra felhasználását szabályozó elvek különbözhetnek a nyomtatott sajtóban és az interneten. Az utóbbit kétség kívül a technológia speciális jellemzőihez kell igazítani az érintett jogok és szabadságok védelme és támogatása érdekében.”

Editorial Board of Pravoye Delo és Shtetel kontra Ukrajna, 2011

🔑 A két joggal kapcsolatos mérlegelés során figyelembe veendő kulcsfontosságú szempontok²³:

a) hozzájárulás a közérdekű kérdésben folyó vitához

“a Bíróság hangsúlyozza, hogy minden ügy egyedi körülményeitől függ annak definíciója, hogy mi számíthat közérdekű témának.”

A Bíróság “számos szempontot figyelembe vett annak megítélése során, hogy a magánélet részleteinek közzététele érintette-e a közérdeket is. A releváns indokok közé tartozik a kérdés fontossága a közvélemény számára és a közzétett információ természete.”

Couderc és Hachette Filipacchi Associés kontra Franciaország [Nagykamara], 2015

“Alapvető különbséget kell tenni például hivatalos minőségükben eljáró politikusok kapcsán egy demokratikus társadalomban zajló vitához hozzájárulni képes tények közzététele, és aközött, amikor ilyen szerepet be nem töltő természetes személyek magánéletének részleteiről számolnak be.”

Von Hannover kontra Németország (2. sz.) [Nagykamara], 2012

b) a riport témája

“Az érintett személy szerepe vagy beosztása, a riport vagy a fénykép témájaként szolgáló tevékenységek természete egy másik fontos, az előzőhöz kapcsolódó feltétel. Ezzel összefüggésben különbséget kell tenni magánszemélyek és közéleti kontextusban eljáró személyek - politikai szereplők vagy közszereplők - között. Ennek megfelelően, amíg egy a nyilvánosság számára ismeretlen magánszemély igényt tarthat a magánéletének bizonyos típusú védelmére, addig a közéleti szereplőkre ugyanez nem igaz.”

Von Hannover kontra Németország (2. sz.) [Nagykamara], 2012

“Bár bizonyos esetekben a közönség tájékozódáshoz való joga akár a közéleti szereplők magánéletének határait is átlépheti, különösen, amikor politikusokról van szó, ez a helyzet nem áll fenn - legyen az érintett személy akármilyen ismert -, amikor a közzétett fotók és a kapcsolódó megjegyzések kizárólag az adott személy magánéletéhez kapcsolódnak, és egyetlen céljuk a nyilvánosság kíváncsiságának kielégítése a magánélet azon szeletével kapcsolatban, bár akármennyire is ismert az adott személy, mégsem tekinthető úgy, hogy ez hozzájárulna társadalom általános érdekét szolgáló vitához.”

Von Hannover kontra Németország (2. sz.) [Nagykamara], 2012

c) Az információ megszerzésének módja és valósága

“a 10. cikk által az újságíróknak nyújtott garanciák a közérdeklődésre számot tartó kérdésekben tudósítással összefüggésben azzal a feltétellel valósulnak meg, hogy jóhiszeműen járnak el annak érdekében, hogy pontos és megbízható információt szolgáltatassanak az újságírói etika szabályainak megfelelően (...) Megállapítja, hogy jelen ügyben, bár a felek különböző forrásokra utaltak, abban egyetértettek, hogy a rejtett kamera használata nem volt abszolút tiltott a hazai jogban, és szigorú feltételek teljesülése esetén elfogadható volt. Nem volt vitatott a felek között, hogy ennek a technikának a használata csak abban az esetben volt megengedett, ha a túlnyomó közérdek a releváns információ terjesztése oldalán állt, feltéve, hogy az adott információ más módon nem volt megszerezhető. A Bíróság korábban már megállapította, hogy a riport közérdekű témát érintett.”

Haldiman és Társai kontra Svájc, 2015

“A dokumentumfilm elkészítésének módszerével összefüggésben a Bíróság figyelembe vette, hogy a rejtett kamerák használatát főszabály szerint korlátozni kell, mivel ez a technológia rendkívül tolatkodó és súlytalanná teszi a magánélet tiszteletbentartásához való jogot. Mindazonáltal a Bíróság tisztában van a rejtett oknyomozó módszerek fontosságával bizonyos típusú dokumentumfilmek elkészítése során. Bizonyos esetekben az újságírók rejtett kamera használatára kényszerülnek, például amikor az információ megszerzése bonyolult lenne más eszközökkel. Mindazonáltal ez az eszköz csak végső megoldásként használható, akkor is csak mértékletesen, és a vonatkozó etikai szabályzatokkal összhangban.”

Bremner kontra Törökország, 2015

d) az érintett személy korábbi tevékenysége

“Az érintett személy tevékenysége a riport közzététele előtt, vagy a tény, hogy a fénykép és a kapcsolódó információ már egy korábbi kiadványban is megjelentek, mind olyan tényezők, amelyeket figyelembe kell venni. Mindazonáltal a pusztán tény, hogy korábban együttműködött a sajtóval, nem szolgálhat alapként ahhoz, hogy az érintett fél minden jogvédelmi lehetőséget elveszítsen a szóban forgó kép közzétételével kapcsolatban.”

Von Hannover kontra Németország (2. sz.) [Nagykamara], 2012

e) a publikáció tartalma, formája és következményei

“A Bíróság megismétli, hogy egy téma megközelítésére használt módszer az újságírói szabadság része. Sem a Bíróság, sem pedig a nemzeti bíróságok nem hivatottak a saját nézeteikre cserélni a sajtóét ebben a tekintetben. Az Egyezmény 10. cikke azt is az újságírókra bízta, hogy mely részleteket kell közzétenni ahhoz, hogy biztosítsák a cikk hitelességét. Ezen felül az újságírók szabadon eldönthetik, hogy a hozzájuk eljutó hírekből melyekkel foglalkoznak és hogyan. Ez a szabadság azonban nem mentes bizonyos kötelezettségek alól.

Bármikor, amikor olyan információról van szó, amely egy másik személy magánéletét érinti, az újságíróknak, amennyire csak lehet, figyelembe kell venniük a közölni kívánt információ és képek hatását, még a közzététel előtt. A magán- és családi élet körébe tartozó bizonyos események különösen erős védelmet élveznek az Egyezmény 8. cikke szerint, és éppen ezért az újságíróknak megfontoltan és óvatosan kell eljárniuk, amikor ezekkel foglalkoznak.”

Couderc és Hachette Filipacchi Associés kontra Franciaország [Nagykamara], 2015

A fénykép vagy a riport közzétételének módja, és az érintett személy ábrázolásának mikéntje a riportban vagy a fényképen szintén figyelembe vehetőek. A riport vagy a fénykép közzétételének köre szintén fontos szempont lehet, függően attól, hogy az újság országos vagy helyi, a példányszáma nagy vagy korlátozott.”

Von Hannover kontra Németország (2. sz.) [Nagykamara], 2012

f) a kiszabott büntetés súlyossága

“A Bíróság megismétli, hogy az arányosság mérlegelésének körében függetlenül attól, hogy a kiszabott szankció alacsony volt-e, az érintett személlyel szemben hozott ítélet pusztán ténye az, ami számít, ide értve azokat az eseteket is, amelyekben a döntés kizárólag polgári jogi természetű. A véleménynyilvánítási szabadság

bármilyen igazolatlan korlátozása valóságos veszélyt horodoz a hasonló kérdések jövőbeli média-feldolgozásának akadályozására vagy megbénítására.”

Couderc és Hachette Filipacchi Associés kontra Franciaország [Nagykamara], 2015

- **A jogi személyek nem hivatkozhatnak arra, hogy magánéletük van, de a tulajdonosuk igen**

“A Bíróság korábbi álláspontja szerint jogi személyek nem állíthatják, hogy személyiségi jogok (amely jogok birtokosai csak természetes személyek lehetnek) megsértésének áldozatai (...) Valójában nem zárható ki, hogy a vitatott kommentek a társaság mögött álló természetes személyre nézve sérelmesek voltak”

MTE és Index.hu kontra Magyarország, 2016

E fejezet teljes, kibővített változata, amely esetjogi hivatkozásokat és összefoglalókat is tartalmaz, megtalálható online a

<https://cases.internetfreedom.blog> címen

A véleménynyilvánítás szabadsága kontra szerzői jogok

Egy újabb kulcstéma, amivel a véleménynyilvánítási szabadság konfliktusba kerül, a szellemi tulajdonnal kapcsolatos jogok, elsősorban a szerzői jogok. Ezek a feszültségek még jelentősebbnek bizonyulnak a digitális világban, ahol alkotások széles körének sokszorosítása technikailag egyszerűbb, és a digitális másolat megegyezik az eredetivel.

Ezen a speciális területen az EJEB-nek csak néhány ügye volt egy nagyrészt egy irányba mutató, általános elv mentén. Eközben meg kell jegyezni, hogy az Európai Unió Bírósága is kivette a részét a véleménynyilvánítási szabadság és a szellemi alkotások joga közötti konfliktusról szóló ítélezésből - az Európai Unió Alapjogi Chartájában foglaltaknak megfelelően.

Először is tisztázni kell, hogy az EJEB a szellemi alkotásokat a tulajdonjog egy formájának tekinti, amire kiterjed az Emberi Jogok Európai Egyezményének Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikke:

1. cikk Tulajdonjog védelme

Minden természetes vagy jogi személynek joga van javai tiszteletben tartásához. Senkit sem lehet tulajdonától megfosztani, kivéve, ha ez közérdekből és a törvényben meghatározott feltételek, valamint a nemzetközi jog általános elvei szerint történik.

“A fent említett döntések fényében a Nagyakamra egyetért a Tanács következtetésével, miszerint az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikke alkalmazandó a szellemi alkotásokra.

Anheuser-Busch Inc. kontra Portugália [Nagykamara], 2007

A magánélettel való konfliktusról szóló ügyekhez hasonlóan, a Bíróságnak ebben a helyzetben is két, az Egyezményben foglalt jog közöt kell mérlegelnie. Azokban az esetekben, amikor a nemzeti bíróságok elvégezték ezt a feladatot a Bíróság által kidolgozott feltételrendszer alapján, az EJEB jellemzően csak akkor avatkozik be, ha kényszerítő érvek szólnak az ügy újratárgyalása mellett.

Alapvető megállapítások releváns EJEB ügyekből:

- **A hazai hatóságok széles mérlegelési szabadsággal rendelkeznek ezekben az ügyekben**

“A hazai hatóságok különösen széles mérlegelési szabadsággal rendelkeztek ebben az ügyben, figyelembe véve a beavatkozás célját és a tényt, hogy az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkét szellemi alkotásra alkalmazva a beavatkozás célja is az Egyezmény vagy annak kiegészítő jegyzőkönyvei által biztosított jog védelme volt.”

Ashby Donald és Társai kontra Franciaország, 2013

- **Egy szerzői jogi jogsértés megállapítása beavatkozás a véleménynyilvánítás szabadságába**

“Jelen ügyben a panaszosok eszközöket adtak másoknak ahhoz, hogy az Egyezmény 10. cikkének megfelelően terjesszenek és szerezzenek információt. A Bíróság megállapítja, hogy a panaszosok által tett lépések védelmet élveznek az Egyezmény 10. cikkének 1. bekezdése szerint, következésképpen a panaszosok elítélése beavatkozás volt a véleménynyilvánítási szabadságukba. Az ilyen beavatkozás ellentétes a 10. cikkel, hacsak nem “törvény által előírt”, célja a 10. cikk 2. bekezdésében foglaltak közül egy vagy több megvalósítása, és “szükséges egy demokratikus társadalomban” ezeknek a célnak vagy céloknak az eléréséhez.”

Neij és Sunde Kolmisoppi kontra Svédország, 2013

“A Bíróság arra a következtetésre jut, hogy a vitás fényképek közzététele egy divatról szóló weboldalon és a

felvonulásokról készült képek nyilvánosság számára felajánlása akár ingyen, akár ellenérték fejében eladásra a véleménynyilvánítási szabadság gyakorlásának minősül, és a panaszos elítélése ezekért a tettekért beavatkozásnak minősül ebbe a jogba.”

Ashby Donald és Társai kontra Franciaország, 2013

- **A “kereskedelmi” beszéd számára biztosított garanciák sokkal alacsonyabbak, mint a politikai vagy egyéb közérdekű beszéd esetében**

“Ezzel összefüggésben a Bíróság szintén kiemeli, hogy az államok számára biztosított mérlegelési szabadság számos körülménytől függ, amelyek közül a szóban forgó információ típusa különös jelentőséggel bír. Jelen ügyben, bár a 10. cikk védi, a panaszosok által terjesztett anyagoknak járó védelem, amelyek miatt végül elítélték őket, nem érheti el a politikai véleménynyilvánításnak és vitának nyújtott védelmet. Ebből következően a szóban forgó információ és a fent említett mérlegelendő érték egyaránt széles mérlegelési szabadságot biztosítanak az állam számára, amelyek összeadódva, mint a jelen ügyben is, különösen szélessé teszik a mérlegelési szabadságot.”

Neij és Sunde Kolmisoppi kontra Svédország, 2013

“A szerződő államok széles mérlegelési szabadsággal rendelkeznek, amikor a kereskedelmi szférában szabályozzák a véleménynyilvánítás szabadságát, feltéve, hogy a vélemény jellegét újra kell értelmezni, ha nem szigorúan “kereskedelmi” jellegű egy bizonyos személy részéről, hanem a részvétele egy közérdekű vitában.”

Ashby Donald és Társai kontra Franciaország, 2013

- **A büntetőjogi felelősség megállapítása és a kártérítés a szerzői jogok megsértéséért arányos lehet**

“Végezetül a Bíróság megismétli, hogy a kiszabott büntetések természete és súlyossága olyan szempontok, amelyeket figyelembe kell venni a 10. cikk által garantált jogokba történt beavatkozás arányosságának megítélése során. Jelen ügyben a Bíróság úgy ítéli meg, hogy a börtönbüntetés és a kártérítés megítélése nem tekinthető aránytalannak. A Bíróság figyelembe vette ennek a következtetésnek a kialakításában azt, hogy a panaszosok semmilyen lépést nem tettek a torrentfájlok eltávolítására, holott erre felszólították őket. Ehelyett közömbösek voltak aziránt, hogy szerzői jogi védelmet élvező művek elérhetőek voltak fájlmegosztó szolgáltatásokban (...)”

Neij és Sunde Kolmisoppi kontra Svédország, 2013

Az Európai Unió Bíróságának releváns ügyei:

GS Media BV kontra Sanoma Media Netherlands BV és Társai - C-160/15. sz ügy (2016) - A jogtulajdonos hozzájárulása nélkül másik weboldalon közzétett linkek, amelyek védett művekhez engednek hozzáférést

Scarlet kontra SABAM - C-360/10. sz ügy (2012) egy internetszolgáltató elleni előzetes tiltó határozat, amely előírja számára egy szerzői jogi műveket kiszűrő rendszer kialakítását

SABAM kontra Netlog - C-70/10. sz ügy (2011) egy tárhelyszolgáltató elleni előzetes tiltó határozat, amely előírja számára egy szerzői jogi műveket kiszűrő rendszer kialakítását

E fejezet teljes, kibővített változata, amely esetjogi hivatkozásokat és összefoglalókat is tartalmaz, megtalálható online a

<https://cases.internetfreedom.blog> címen

9

**Egyéb korlátok
(nemzetbiztonság,
a közegészség vagy
erkölcsök védelme,
igazságszolgáltatási
eljárások)**

Az Egyezmény 10. cikkének 2. bekezdése felsorolja azokat az értékeket, amelyek védelme érdekében a véleménynyilvánítás szabadsága korlátozható. Túl mások érdekén a jóhírnevük vagy jogaik védelmére, vagy a bizalmasan szerzett információk felfedésének megelőzésén, amelyeket az előző fejezetekben tárgyaltunk, a további értékek a következők:

- nemzetbiztonság, területi egység vagy közbiztonság; zavargás vagy bűnözés megelőzése;
- közegészség vagy erkölcsök védelme;
- a bíróságok tekintélyének és pártatlanságának megőrzése.

A 10. cikk 2. bekezdését olvasva azt gondolhatnánk, hogy az Egyezmény biankó felhatalmazást ad a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozására a felsorolt értékek alapján, de az EJEB gyakorlata részletesen kidolgozta, hogy ezek a korlátozások mikor lehetnek "szükségesek egy demokratikus társadalomban", ahogyan azt is, hogy mely esetekben nem, és olyankor a véleménynyilvánítás szabadsága érvényesül.

Miközben bizonyos ügyekben az EJEB fenntartja a véleményszabadságot korlátozó döntéseket, az ügyek nagy hányadában megállapítja, hogy az Európai Tanács tagállamai megsértették a 10. cikket, amikor a fent felsorolt értékek védelmére törekedtek.

A nemzetbiztonság védelmének szükséglete például megengedi a véleménynyilvánítási szabadság bizonyos korlátozását, de a hatóságoknak igazolniuk kell, hogy ezek a korlátozások igenis szükségesek egy demokratikus társadalomban.

Másrésről a pornográfia vagy az istenkáromlás könnyebben korlátozható a közegészség és az erkölcsök védelmének érdekében hivatkozva. A gyermekek jogainak védelme elsődleges. A gyermekpornográfia jogellenes.

Alapvető megállapítások releváns EJEB ügyekből:

- **A véleménynyilvánítási szabadság nemzetbiztonsági célú korlátozása - csak ha szükséges egy demokratikus társadalomban**

"Miközben a sajtó nem léphet át bizonyos korlátokat, többek között az állam létfontosságú érdekeinek védelmét, mint például a fellépés a nemzetbiztonság vagy a területi integritás védelmében az erőszakkal fenyegetés ellen vagy zavargás vagy a bűnözés megelőzése érdekében, a sajtónak mindazonáltal feladata, hogy politikai kérdésekben - akár megosztó - információkat és nézeteket terjesszen. Nem csak a sajtónak van joga ilyen információk és nézetek terjesztéséhez; a közönségnek is joga van megismerni ezeket. A sajtószabadság az egyik legjobb eszköz a nagyközönség számára, hogy megismerje és véleményt alkosson a politikai vezetők nézeteiről és tevékenységéről."

Sürek és Özdemir kontra Törökország [Nagykamara], 1999

"A Bíróság különös jelentőséget tulajdonított a cikkekben használt kifejezéseknek és a közzétételük kontextusának, figyelembe véve a vizsgálatra beterjesztett ügyek körülményeit, különösen a terrorizmus elleni küzdelemhez kapcsolódó nehézségeket. Úgy találta, hogy a vitatott írárok nem tartalmaztak semmilyen utalást az erőszak használatára, a fegyveres ellenállásra vagy felkelésre, és nem valósítanak meg gyűlöletbeszédet, ami megítélése szerint egy lényegi, figyelembe veendő részlet."

Bayar és Gürbüz kontra Törökország, 2012

"a kifogásolt cikk összefüggésbe hozta magát a PKK-val és felhívást közölt a fegyveres erő használatára mint a kurdisztáni nemzeti függetlenség elérésének eszközére. (...) Ebben a kontextusban a cikk tartalmát olyannak kell tekinteni, amely alkalmas további erőszak szítására a régióban. Az olvasó felé kommunikált üzenet tehát az, hogy az erőszalhoz folyamodás az önvédelem szükséges és igazolt eszköze az agresszorral szemben. Ebben a tekintetben a Bíróság úgy találja, hogy a részes állam által a panaszos elítélése mellett felhozott indokok relevánsak és elégségesek, hogy megalapozzák a beavatkozást a panaszos véleménynyilvánítási szabadságába. A Bíróság

megismétli, hogy a puszta tény, hogy "információk" vagy "nézetek" sértőek, felháborítóak vagy zavaróak, nem igazolja az ilyen beavatkozást (lásd erről a 36. bekezdést). Jelen ügyben azonban erőszakra uszításról van szó."

Sürek kontra Törökország (3. sz), 1999

- **A pornográfia és az istenkáromlás korlátozható a közegészség és az erkölcsök védelme érdekében**

"(...) a vallási nézetekkel összefüggésben jogosan várható el az olyan kifejezések lehetőség szerinti elkerülése, amelyek a hódolat tárgyaival összefüggésben feleslegesen sértőek mások számára és meggyalázzák azokat (...). (...) szélesebb mérlegelési szabadság adott általában a szerződő államok számára a véleménynyilvánítási szabadság korlátozása során olyan közlésekkel kapcsolatban, amelyek az erkölcsök területére tartozó bensőséges személyes meggyőződések, különösen a vallást sértik. Továbbá az erkölcs területén, és valószínűleg a vallási meggyőződést érő támadásokkal összefüggésben méginkább, nincs egységes európai koncepciója annak, hogy mit követel meg "mások jogainak védelme (...)."

Wingrove kontra Egyesült Királyság, 1996

"A Bíróság megállapítja továbbá, hogy a panaszosnak lehetősége lett volna a kár, és következésképpen az elítélés elkerülésére, miközben továbbra is működtette volna a vállalkozását, azáltal, ha biztosította volna, hogy a [pornográf] képek egyike sem lett volna elérhető az ingyenes kezdőlapon (ahol nem alkalmazott életkor-ellenőrzést). Nem így döntött, kétségtelenül azért, mert abban bízott, hogy a fényképek kinthagyása az ingyenes kezdőlapon több felhasználót fog vonzani."

Perrin kontra Egyesült Királyság, 2005

- **A gyermekek jogainak védelme elsődleges**

"A Bíróság megítélése szerint, az olyan ügyekben, mint ez is, ahol a jogsértést egy olyan kiskorú követte el, aki nem töltötte be a büntethetőséghez szükséges életkort és aki ezért nem tartozik felelősséggel a tettéért, az újságíró jogának, hogy egy súlyos büntetőjogi jogsértésről beszámoljon, meg kell hátrálnia a kiskorú magánélet hatékony védelméhez való joga előtt. Szinte bizonyos, hogy V. úr mostohaunokája nevének ismétlődő felemlítése a sajtóban egy elítélendő esettel összefüggésben különösen káros volt az erkölcsi és pszichológiai fejlődésére, és a magánéletére is."

A Bíróság a fentiekből arra a következtetésre jutott, hogy a fiatalok bűnelkövetők nevének és a rokonaik hivatalos beosztásának közzététele a panaszos által nem járult hozzá egy legitim közéleti kérdéssel foglalkozó vitához. Bár ezeket az információkat más újságok korábban már közzétették, jelen körülmények között a panaszos polgári jogi felelősségének megállapítását igazolta az igény a felperesek részéről, hogy megelőzzék a magánéletük részleteinek további kiteregetését."

Aleksey Ovchinnikov kontra Oroszország, 2010

"Habár a véleménynyilvánítás szabadsága és a kommunikáció bizalmassága elsődleges megfontolások és az internetes szolgáltatások felhasználóinak garanciákkal kell rendelkezniük arra, hogy a saját magánéletüket és véleménynyilvánítási szabadságukat tiszteletben tartják, az ilyen garanciák nem lehetnek abszolútak. és bizonyos esetekben meg kell hátrálniuk más legitim igények előtt, mint például a zavargás vagy bűnözés megelőzése vagy mások jogainak és szabadságának védelme előtt."

K. U. kontra Finnország, 2008

- **Az bírósági eljárások szigorúbb feltételeket támasztanak azok számára, akik a nyilvánosságnak tudósítanak róluk**

"(...) lehetetlen lenne úgy tekinteni, hogy nem lehet előzetes vagy egyidejű vitát folytatni egy bírósági eljárásról máshol, legyen az egy szaklap, a sajtó általában vagy a széles nyilvánosság. Nem csak a média joga az ilyen információk és nézetek közvetítése: a közönségnek is joga van megismerni ezeket."

Dupuis és Társai kontra Franciaország, kérelem száma: 1914/02, 2007. június 7.

“figyelembe kell venni, hogy az Egyezmény 6. cikk 1. bekezdése mindenkinek biztosítja a tisztességes eljáráshoz való jog garanciáit, amely a büntetőeljárásokban magában foglalja a jogot a pártatlan bírósághoz. (...) Ahogy a Bíróságnak már volt alkalma kimondani, “[e]zt szem előtt kell tartaniuk az újágíróknak, amikor folyamatban lévő büntetőjogi eljárásokról tudósítanak, hiszen a megengedhető megjegyzések köre nem terjedhet ki olyan állításokra, amelyek szándékosan vagy sem, de előítéletességet kelthetnek egy személy tisztességes eljárásban részesülésével szemben, vagy alááshatják a közönség bizalmát a bíróságok szerepében a büntető igazságszolgáltatás vezetésében. (...)”.

Dupuis és Társai kontra Franciaország, kérelem száma: 1914/02, 2007. június 7.

E fejezet teljes, kibővített változata, amely esetjogi hivatkozásokat és összefoglalókat is tartalmaz, megtalálható online a

<https://cases.internetfreedom.blog> címen

10

SZABADSÁG

Engedélyezés

Létezik egy közmegegyezés, ami az európai jogrendszerben és az EJB esetjogában is tükröződik, miszerint a nyomtatott sajtó esetében nem létezhet engedélyezési rendszer.

Az államok nem szólhatnak bele az új kiadványok megjelenésébe a piacon, ami egyértelműen magában foglalja az internetes kiadványokat minden megjelenési formájukban. Ez a sajtószabadság egyik alapelve.

Mindazonáltal abban is létezik egy közmegegyezés, hogy az elektronikus médiában szükség van egy engedélyezési rendszerre. Ezt a korlátozást többek között a sugárzásra rendelkezésre álló csatornák gyakorlati korlátozottságából fakad, és magával hoz további korlátokat is, például a nemzeti sugárzási szabályozás létét, amely a műsorszolgáltatás szigorú határait szabja meg (például a műsorszerkesztéssel szembeni elvárásokkal). Az európai országok nemzeti médiafelügyeleti hatóságokat hoznak létre az ilyen szabályozások kikényszerítésére.

Az Emberi Jogok Európai Egyezményének 10. cikk 1. bekezdése Véleménynyilvánítás szabadsága

“(…) Ez a cikk nem akadályozza, hogy az államok a rádió-, televízió- vagy mozgókép vállalatok működését engedélyezéshez kössék.”

Alapvető megállapítások releváns EJB ügyekből:

- **Egy kiadvány regisztrációjának megtagadásának objektív és előre látható intézkedésnek kell lennie**

“a vonatkozó jogszabályoknak világosan kell jelezniük, hogy mely körülmények között engedhetők meg az ilyen tiltások, és méginkább így van ez, ha a tiltás következményei, ahogyan a jelen ügyben is, a folyóirat kiadásának teljes megakadályozást jelentik. Ez az előzetes tiltások által a jellegükből fakadóan a 10. cikkben garantált véleménynyilvánítási szabadságra hordozott veszély miatt van így.”

Gawęda kontra Lengyelország, 2002

- **Az audiovizuális média szigorúbban korlátozható, mint a sajtó**

“Az államoknak joguk van engedélyezési rendszerrel szabályozni a területükön működő műsorszolgáltatás módját, különösen annak technikai aspektusait (...). A technikai részletek tagadhatatlanul fontosak, de az engedély megadása vagy megtagadása függővé tehető más feltételektől is, beleértve az olyan jellemzőket, mint a tervezett csatorna természete és céljai, potenciális közönsége országos, regionális és helyi szinten, a közönség speciális szegmensének jogai és szükségletei és a nemzetközi jogból fakadó kötelezettségek.”

Informationsverein Lentia és Társai kontra Ausztria, 1993

- **Pluralizmus - az információk és nézetek szabad kommunikációjának kulcsa**

(…) A Bíróság gyakran hangsúlyozta a véleménynyilvánítási szabadság alapvető szerepét egy demokratikus társadalomban, különösen ahol a sajtón keresztül a közérdeklődésre számot tartó információk és nézetek terjesztését szolgálja, amelyek megszerzésére a közönség méginkább jogosult (...). Egy ilyen vállalat nem lehet sikeresen teljesíthető, ha nem a pluralizmus elvében gyökerezik, amit végső soron az államnak kell garantálnia. Ez a megfigyelés különösen érvényes az audiovizuális média kapcsán, amelynek műsorait gyakran nagyon széles körben sugározzák.”

Informationsverein Lentia és Társai kontra Ausztria, 1993

E fejezet teljes, kibővített változata, amely esetjogi hivatkozásokat és összefoglalókat is tartalmaz, megtalálható online a

<https://cases.internetfreedom.blog> címen

Referenciák

---

¹ David Feldman "Szabadságjogok és Emberi Jogok Angliában és Walesben", Oxford University Press 2002 (742-766 oldalak)

² A teljes szöveg megtekinthető online a http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf címen

³ Az összes tematikus összefoglaló elérhető a <http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=press/factsheets> címen

⁴ Az adatbázis elérhető a <http://fra.europa.eu/en/case-law-database> címen

⁵ Elérhető a http://www.echr.coe.int/Documents/Research_report_internet_ENG.pdf címen

⁶ A szöveg elérhető a [http://www.echr.coe.int/LibraryDocs/DG2/HRFILES/DG2-EN-HRFILES-18\(2007\).pdf](http://www.echr.coe.int/LibraryDocs/DG2/HRFILES/DG2-EN-HRFILES-18(2007).pdf) címen

⁷ Elérhető az alábbi címen: <http://www.obs.coe.int/documents/205595/2667238/IRIS+Themes+-+Vol+III++++++01++++++.pdf/2f3d578d-2e05-442f-8326-917beab7626d#%5B%7B%22num%22%3A98%2C%22gen%22%3A0%7D%2C%7B%22name%22%3A%22XYZ%22%7D%2C69%2C720%2C0%5D>

⁸ A szöveg elérhető a <https://rm.coe.int/168007ff48> címen

⁹ A szöveg elérhető a <https://rm.coe.int/16806ac95b> címen

¹⁰ A szöveg elérhető az alábbi címen: <https://rm.coe.int/media-regulatory-authorities-and-hate-speech/16807338f5>

¹¹ A blog elérhető online a <https://strasbourgobservers.com> címen

¹² Adatbázis elérhető az alábbi címen: <https://globalfreedomofexpression.columbia.edu/cases/>

¹³ Ebben az esetben a "kértérítés" kifejezéssel a bíróság a konkrét ügyben megítélt nem vagyoni kártérítésre utal.

¹⁴ Lásd: https://edri.org/wp-content/uploads/2014/02/EDRI_HumanRights_and_PrivLaw_web.pdf

¹⁵ További információkért lásd a bizottság honlapját: <https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/committee-of-experts-on-internet-intermediaries-msi-net->
A szövegtervezet a következő címen érhető el: <https://rm.coe.int/draft-recommendation-on-internet-intermediaries-7th-revised-version-/1680770c37>

¹⁶ Lásd az ISOC Internet Society Az internetes tartalmak blokkolásának kilátásai: áttekintés című írását a <https://www.internetsociety.org/resources/doc/2017/internet-content-blocking/> címen

¹⁷ Erről a tárgyról sokkal részletesebb megközelítésben lásd az Internetes blokkolás: a kiberbűnözésre adott válaszok mérlegelése demokratikus társadalmakban című tanulmányt, amely megtalálható a <http://www.aconite.com/blocking/study> címen

¹⁸ Lásd: <https://opennet.net/>

¹⁹ Lásd az "Internet ellenségei" a <http://surveillance.rsf.org/en> címen

²⁰ Lásd az Internet szabadsága jelentést, amely elérhető a <https://freedomhouse.org/report-types/freedom-net> címen

²¹ Nem mi találtuk ezt ki, ellenőrizhető a Data Detox oldalon, ha többet szeretne megtudni - <https://datadetox.myshadow.org/detox>

²² A bíróság sajtóosztálya már több, a magánélethez való joggal kapcsolatos tematikus összefoglalót készített, például az új technológiákról - http://www.echr.coe.int/Documents/FS_New_technologies_ENG.pdf Right to the protections of one's image - http://www.echr.coe.int/Documents/FS_Own_image_ENG.pdf and Personal data protection - http://www.echr.coe.int/Documents/FS_Data_ENG.pdf Mass surveillance - http://www.echr.coe.int/Documents/FS_Mass_surveillance_ENG.pdf , Surveillance at workplace - http://www.echr.coe.int/Documents/FS_Workplace_surveillance_ENG.pdf

²³ A szempontokat olyan határozatokban részletezik, mint a Couderc és a Hachette Filipacchi Associés kontra Franciaország [Nagykamara], 2016 Von Hannover kontra Németország (2. szám), [Nagykamara] 2012; és Axel Springer AG kontra Németország [Nagykamara], 2012

This material is licensed under a
Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License

